

HİTAP

Konulu Vaaz Dergisi

ORUÇ

HOS GELDİN
ONBİR AYIN
SULTANI!

Hayri UÇAR
Ordu İl Vaizi

Veysel KAZI
Ordu İl Vaizi

ordu.diyamet.gov.tr

ÜCRETSİZ

HİTAP

Konulu Vaaz Dergisi

ORDU İL MÜFTÜLÜĞÜ DERGİSİ

ORDU İL MÜFTÜLÜĞÜ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
VE GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Dr. İsmail ÇİÇEK

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Burhan AL

EDİTÖR

Dr. İsmail ÇİÇEK

YAYIN KURULU

Şerife Hanım ALTUNER

Kasım KARAMAN

Niyazi YILMAZ

Ekrem AKBAŞ

Hasan Basri ÇEDİK

Mustafa AKKAYA

WEB

ordu@diyanet.gov.tr

İL MÜFTÜLÜĞÜ TEMSİLCİSİ

Emrullah ŞAHİN

YAYIN TÜRÜ

Yerel-Süreli

Akyazı Mah. Atatürk Bul. No: 269

Altınordu/ORDU

(0452) 234 04 11-233 05 17- 233 03 95

Faks: 0 452-234 02 08

Facebook: Ordu Muftuluk

Twitter: @orduilmuftulugu

Instagram: ordu_muftulugu

YouTube: Ordu İl Müftülüğü

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NO: 73074

Yayınlanan yazıların hukuki ve bilimsel sorumluluğu
yazarlara aittir.

İÇİNDEKİLER

5

ORUÇ

Hüküm Açısından Beş Çeşit Oruç Vardır.

6

Oruç tutmakla yükümlü olmanın şartları nedir?

6

Ramazan'ı karşılamak için oruç tutulur mu? Hz. Peygamber'in (s.a.s.) Receb ve Şaban aylarında diğer aylara oranla daha fazla nâfile oruç tuttuğu (Buhârî, Savm, 52 [1969-1970]; Müslim, Sıyâm, 175-179 [1156-1157]) veya tavsiye ettiği bilinmektedir (Ebû Dâvûd, Savm, 54 [2428]; İbn Mâce, Sıyâm, 43 [1741]).

7

İmsak nedir?

Ne zaman başlar? Sabah ezanı okunmaya başladığında yeme içmeye kısa bir süre devam edilebilir mi?

10

Şevval orucunun hükmü nedir?

Ramazan'da tutulamayan oruçlar Şevval orucu niyetiyle tutulabilir mi?

11

Muharrem ayının fazileti ve bu ayda, özellikle de 10 Muharrem'de oruç tutmanın hükmü nedir?

13

Dâvûd orucu nedir?

Bir gün oruç tutup bir gün tutmamaya "Dâvûd orucu" denir.

Bu ismin verilmiş nedeni Hz. Dâvûd'un (a.s.) bu şekilde oruç tutmuş olmasıdır.

Bu oruca söz konusu ismi bizzat Hz. Peygamber (s.a.s.) vermiş ve faziletini şöyle belirtmiştir: "En faziletli oruç Davud'un (a.s.) tuttuğu oruçtur, o bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı." (Nesâî, Sıyâm, 76 [2388]; bkz. Buhârî, Ehâdisü'l-enbiyâ, 38 [3420], Savm, 56 [1976]; Müslim, Sıyâm, 181 [1159]).

17

Oruç, ibadet niyetiyle tan yerinin ağarmasından (fecd-i sâdik), güneş batıncaya kadar, yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmak demektir. Oruçlunun söz konusu yasak fiillerden uzak durması anlamındaki "imsak"ın ihlal edilmesiyle oruç bozulur.

19

Orucu kasten bozmanın hükmü nedir?

Orucu kasten, yani mazereti olmadığı hâlde bilerek bozmak, Ramazan'ın hürmetine saygısızlıktır ve büyük günahdır.

20

Anestezi orucu bozar mı?

Anestezi, acı ileten sinir yolları üzerinde iletimin değişik seviyelerde engellenmesi demektir. Lokal, bölgesel ve genel anestezi olmak üzere, üç türlü anestezi vardır.

23

Kalp hastalarının kullandıkları dilaltı hapı orucu bozar mı?

Bazı kalp rahatsızlıklarında dilaltına konulan hap, doğrudan ağız dokusu tarafından emilip kana karışarak kalp krizini önlemektedir. Söz konusu hap ağız içinde emilip yok olduğundan mideye bir şey ulaşmamaktadır.

23

Burun damlası orucu bozar mı?

Tedavi amacıyla burna damlatılan ilacın bir damlası, yaklaşık 0,06 cm³'tür.

25

Yaşlılık: Oruç tutamayacak kadar yaşlı olan kimseler, oruç tutmayıp yerine fidye verebilirler. B

26

Orucu Bozan Durumlar:

Dinî tanımına uygun oruç olgusunun varlığını koruması bu ibadet süresince oruç yasaklarından birinin meydana gelmemesine bağlıdır. Çünkü orucun temel unsuru yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmaktır (imsak).

28

Orucun Ahkamı Bilgisi İçin Çağımızda Fetva Mütala' Mercii Olarak En Muteber Ve Mutemed Olan Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Kararlarını Güncel Haliyle Okuyucularımıza Arz Etmek Mukni Olacağından Mesnet Alınmıştır. İkinci olarak da Diyanet İslam Ansiklopedisi Kaynak Alınmıştır

31

Oruç Cennetin Bedellerinden Biridir

32

Oruç ihramlıyken avlanmanın fidyelerinden birdir:

أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ

"(İhramlı iken kara hayvanını kasten öldürenin ödemesi gereken fidyelerden biri de yoksulları doyurmak... yahut onun dengi oruç tutmaktır." (Mâide;95)

Oruç zıhar keffaretlerinden birdir:

35

Abdullah İbnu Katâde İbni Milhân el-Kaysî, babası (ra)'ndan anlatıyor: "Resûlullah (sav), bize eyyam-ı bî'z'de yani ayın on üç, on dört ve on beşinci günlerinde oruç tutmamızı emrederdi ve "Bu günlerde oruç tutmak yıl boyu oruç tutmak gibi sevaplıdır." derdi." (Ebu Dâvud; Savm,68)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın Adıyla.

ORUÇ

ORUCUN FIKHİ

YÖNÜ

Hayri UÇAR
Ordu İl Vaizi

Hüküm Açısından Beş Çeşit Oruç Vardır:

1. Farz Olan Oruçlar:

Ramazan ayında oruç tutmak, Ramazan'da tutulamayan orucu başka günlerde kaza etmek ve kefaret oruçları farzdır.

2. Vacip Olan Oruçlar:

Adak oruçları ile bozulan nafil oruçları kaza etmek vacibdir.

3. Sünnet Olan Oruçlar:

Muharrem ayının dokuzuncu gününü ile onuncu gününü veya onuncu gününü ile on birinci gününü beraber oruç tutmak sünnettir.

4. Müstehab Olan Oruçlar:

Kameri ayların on üç, on dört ve on beşinci günleri ile haftanın Pazartesi ve Perşembe günleri ve Ramazan'dan sonra Şevval ayında altı gün oruç tutmak müstehabdır.

5. Mekruh Olan Oruçlar:

Mekruh olan oruçlar iki kısımdır:

a) Tenzihen (helale yakın) mekruh olan oruçlar:

Muharrem ayının sadece onuncu günü ile yalnız Cuma ve yalnız Cumartesi günlerinde oruç tutmak. Akşamdan iftar etmeyerek bir günün orucunu ertesi güne birleştirmek mekruhtur.

Kişiyi zayıf düşürmesi ve orucu âdet hâline getireceği için senenin tamamında oruç tutmak da mekruhtur.

b) Tahrimen mekruh olan oruçlar:

Ramazan bayramının birinci günü ile kurban bayramının dört günü oruç tutmak tahrimen mekruhtur.

Bu günler, Allah'ın kullarına birer ziyafet günleridir. Oruç tutarak Allah'ın ziyafetinden kaçmak doğru değildir.

Oruç tutmakla yükümlü olmanın şartları nedir?

İslâm'a göre, bireyin sorumlu olmasının temel şartları:

- 1- Müslüman,
- 2- Akıllı,
- 3- Ergenlik çağına ulaşmış olmaktadır.

**Orucun Ahkamı Bilgisi İçin
Çağımızda Fetva Mütala' Mercii
Olarak En Muteber Ve Mutemed
Olan Diyanet İşleri Başkanlığı Din
İşleri Yüksek Kurulu Kararlarını
Güncel Haliyle Okuyucularımıza
Arz Etmek Mukni Olacağından
Mesnet Alınmıştır.**

Dolayısıyla bu şartlar, oruç ibadeti ile sorumlu olmanın da şartlarıdır. Buna göre, bir kimsenin Ramazan ayında oruç tutmasının farz olması için öncelikle Müslüman ve âkil-bâliğ olması gerekir (Kâsânî, Bedâi', 2/87).

İbadetlerle yükümlü olma şartlarını taşıdığı hâlde bazı özel durumlardaki kimselere oruç tutmama ruhsatı verilmiştir. İbadetlerle yükümlü olmamakla birlikte, ergenlik yaşına gelmeyen çocukların alıştırılmak ve ısındırılmak maksadıyla namaz kılmaları ve oruç tutmaları teşvik edilir.

Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), yedi yaşından on yaşına kadarki sürede çocuğun namaza alıştırılmasını önermiştir (Ebû Dâvûd, Salât, 26 [494-495]; Tirmizî, Salât, 182 [407]).
Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

İbadetlerle yükümlü olma şartlarını taşıdığı hâlde bazı özel durumlardaki kimselere oruç tutmama ruhsatı verilmiştir. İbadetlerle yükümlü olmamakla birlikte, ergenlik yaşına gelmeyen çocukların alıştırılmak ve ısındırılmak maksadıyla namaz kılmaları ve oruç tutmaları teşvik edilir.

Ramazan'ı karşılamak için oruç tutulur mu?

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) Receb ve Şaban aylarında diğer aylara oranla daha fazla nâfile oruç tuttuğu (Buhârî, Savm, 52 [1969-1970]; Müslim, Sıyâm, 175-179 [1156-1157]) veya tavsiye ettiği bilinmektedir (Ebû Dâvûd, Savm, 54 [2428]; İbn Mâce, Sıyâm, 43 [1741]).

Ancak Hz. Peygamber'in (s.a.s.) bu uygulamasını, Ramazan'ı karşılama olarak değerlendirmek doğru değildir. Ramazan'ı karşılamak amacıyla oruç tutmanın dinî bir dayanağı yoktur. Ramazan ayı girmediği hâlde, Ramazan'ın gelmiş olabileceği düşüncesiyle ihtiyaten Ramazan'dan bir veya iki gün önce oruç tutmak da mekruhtur. Dinî istilahta bugüne "şek günü" denilir.

Ancak Ramazan'ı karşılama niyeti olmaksızın şek gününde oruç tutulmasında bir sakınca yoktur. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), "Ramazan'ı bir veya iki gün önce oruçta karşılamayın. Eğer bir kimse âdeti olduğu için bu günleri oruçla geçiriyorsa tutsun." (Müslim, Sıyâm, 21 [1082]; bkz. Buhârî, Savm, 14 [1914]) buyurmuştur.

**İmsak nedir?
Ne zaman başlar?
Sabah ezanı okunmaya başladığında yeme içmeye
kısa bir süre devam edilebilir mi?**

Sözlükte “kendini tutmak, engellemek, el çekmek, geri durmak” anlamlarına gelen imsak, dinî bir kavram olarak, fecr-i sâdıktan, iftar vaktine kadar yemeden, içmeden, cinsel ilişki ve diğer orucu bozan şeylerden uzak durmak, el çekmek demektir. İmsakin zıttı iftardır.

Halk arasında ise “imsak” oruç tutmaya başlanan fecr-i sâdıkın olduğu vakit anlamında kullanılır. Bu manada imsak, oruca başlama vakti demektir. Oruca ne zaman başlanıp ne zaman bitirileceği Kur’ân-ı Kerîm’de şu şekilde açıklanmıştır: “(Ramazan gecelerinde) şafağın aydınlığını gecenin karanlığından ayırt edinceye (tan yeri ağarınca/fe-cr-i sâdığa) kadar yiyin, için. Sonra da akşama kadar (yiyip içmeden, cinsel ilişkide bulunmadan) orucu tamamlayın.” (el-Bakara, 2/187).

Takvimlerde gösterilen “imsak”, oruca başlama vaktini ifade eder. İmsak vakti aynı zamanda gecenin sona erdiği, yatsı namazı vaktinin çıkıp sabah namazı vaktinin girdiği andır.

Ramazan ayında ezân da imsak vaktinin başlaması ile okunmaktadır. Bu sebeple ezânın başlaması ile yemeyi içmeyi terk etmek gerekir. Ezân başladığı sırada ağızda bulunan lokmanın yutulmasında bir sakınca yoktur.

Din İşleri Yüksek Kurulu
12.07.2017

Oruca ne zaman ve nasıl niyet edilir?

Niyet etmek orucun şartlarındandır. Niyetsiz oruç sahih değildir. Kalben niyet etmek yeterli ise de niyeti dil ile ifade etmek menduptur. Oruç için sahura kalkılması da niyet sayılır.

Ramazan orucu, belli günlerde tutulmak üzere adanan oruçlar ile nâfile oruçlar için niyet etme vakti, güneşin batması ile ertesi gün tepe noktasına gelmesi öncesine (10 dk.) kadarki süredir ancak imsaktan sonra yapılacak niyetin geçerli olması için bu vakitten itibaren bir şey yenilip içilmemiş, oruca aykırı bir iş yapılmamış olması gerekir. Aksi takdirde gündüz niyet caiz olmaz (Kâsânî, Bedâî, 2/85). Bu oruçlar için “yarınki orucu tutmaya” şeklinde mutlak niyet yeterlidir. Bununla birlikte geceden niyet edilmesi ve “yarınki Ramazan orucuna” şeklinde orucun belirlenmesi daha faziletlidir. Ramazan’ın her günü için ayrı niyet edilmesi gerekir (Mevsîlî, el-İhtiyâr, 1/126-127).

Kaza, keffaret ve bir

Zamana bağı olmaksızın adanan oruçlar için gün batımından itibaren en geç imsak vaktine kadar niyet edilmiş olmalıdır. Bu tür oruçlara niyet edilirken, "falanca kaza, keffaret veya adak orucuna" şeklinde belirtilmesi gerekir.

Şâfi mezhebine göre ise nâfile dışındaki tüm oruçlara gecedan niyet edilmelidir. İmsak vaktine kadar niyet edilmemişse o günün orucu geçerli olmaz. Nâfile oruçlara ise güneş tepe noktasına gelmeden öncesine kadar niyet edilebilir (Şirâzî, el-Mühezzeb, 1/331-332).

Din İşleri Yüksek Kurulu 2.07.2017

Sahur yemeğinin dindeki önemi nedir?

Sahur yemeği, oruç tutacak kişilerin imsak vaktinden önce gece yedikleri yemektir. Hz. Peygamber (s.a.s.) sahura kalkmış ve bunu ümmetine de tavsiye etmiştir (Buhârî, Savm, 19-20 [1921, 1923]; Müslim, Sıyâm, 45-47 [1095-1097]).

Resûl-i Ekrem (s.a.s.), sahur yemeğinde "bereket" (Buhârî, Savm, 20 [1923]; Müslim, Sıyâm, 45 [1095]) olduğunu ifade etmiş ve sahur yemeğinin, Müslümanların orucu ile Ehl-i kitabın orucu arasındaki en önemli farklardan biri olduğunu belirtmiştir (Müslim, Sıyâm, 46 [1096]). Onun sahurla ilgili söz ve uygulamalarından hareketle fakihler, sahura kalkmanın ve sahur geciktirmenin sünnet olduğunu söylemişlerdir (Kâsânî, Bedâi', 2/105).

Koca bir kervanda yolculuk ediyoruz. Milyarlarca insan ve sayılamayacak kadar araçtan oluşan kocaman bir kervanın içinde yol alıyoruz. Kervan ne kadar büyük olsa da herkes kendi bineğinin üzerinde ve yalnız başına yolculuk yapıyor. Ya kazanıyor ya da kaybediyor.

Her birimiz yolcuuz, yoldayız, ancak yolun neresindeyiz bilemiyoruz. Yoldan çıkmaya da yolu tamamlamaya da yakın olanlarımız hep olageliyor. Yalnız yaratıldığı bu alemde insanın ihtiyacı, yol hakkında fikri olan bir yol arkadaşıdır. Her insan ötekinin imkânı ve imtihanı iken şeytan da yolculuk boyunca onları yalnız bırakmaz. Hakka götürecekt hakiki dostlarla yürümek yolu kaybetmemek için elzendir. Her birimiz hareket saatinden bîhaber bileti kesilmiş yabancı yolcu isek eğer öyle bir yol yürüyelim ki ardımızdan gelenleri cennete taşıyın.

Esasında her âdem şu dünya rihlesine, asıl kitabına yazdırmak için bir kitap yazmaya çıkmıştır ve her birimiz işittiği, gördüğü ve öğrendiğinin birer râvisidir. Kalabalıklar arasında çoğu kere yükümüzü yalnız taşımış, yolculuğumuzda yalnız kalmışızdır en sonunda. Ve her ölüm de tek kişiliktir tıpkı ömür gibi başında sonunda.

Âlimler, sahurun oruca dayanma gücü verdiğini, maddî-manevî bereketlere vesile olacağını bildirmişlerdir. Çünkü kişi sahura kalkmakla seher vaktini uyanık geçirmiş ve bu vakitte hem dua hem de istiğfar etmek suretiyle cennet ehlinin özelliklerine sahip olmuştur (ez-Zâriyât, 51/18). Bu şekilde manevî lezzetlerle başlanan oruç daha canlı, daha şevkli tutulur. Bu tür maddî-manevî bereketleri olan sahur, ihmal edilmemelidir. Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

Oruca başlamak için hilalin görülmesi şart mıdır?

Kamerî aylar, adından anlaşıldığı gibi başlangıcı ve bitişi ayın hareketlerine göre belirlenen aylardır.

Ramazan orucu, Ramazan ayında tutulduğundan ve Ramazan ayı da ay takvimine göre her sene değiştiğinden, oruca başlayabilmek için öncelikle, Ramazan ayının başladığını tespit etmek gerekir.

Hiz. Peygamber (s.a.s.) “Hilali (Ramazan hilalini) görünce oruca başlayın ve hilali (Şevval hilalini) görünce bayram edin.

Hava bulutlu olursa içinde bulunduğunuz ayı otuza tamamlayın.” (Müslim, Sıyâm, 19-20 [1081]; bkz. Buhârî, Savm, 5, 11 [1900, 1909]) buyurmuştur.

Bu hadis ilk bakışta hilali çıplak gözle görmedikçe oruca başlanmayacağı ve bayram edilmeyeceği fikrini uyandırmaktadır. Konu ile ilgili diğer rivâyetler değerlendirildiğinde, bu hadislerin amacının günün şartları içinde en uygun uygulamanın öğretilmesi olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim bir rivâyette Hz. Peygamber (s.a.s.), “Biz ümmî bir toplumuz; hesap ve okuma yazma bilmeyiz. Şunu biliriz ki ay ya 29 ya 30 gündür.” (Buhârî, Savm, 13 [1913]; Müslim, Sıyâm, 15 [1080]) buyurarak, kamerî aybaşlarının belirlenmesinde hesap yöntemine de başvurulabileceğine işaret etmiştir.

Çıplak gözle görülsün ya da görülemez, ay mutad hareketlerine devam etmektedir.

Dolayısıyla kamerî ayların başlangıçlarını hesap yöntemiyle belirlemek meşrudur.

Kur’ân-ı Kerîm’de güneş ve ayın bir hesaba göre hareket ettiği (er-Rahmân, 55/5), bunların, diğer fonksiyonlarının yanında aynı zamanda birer hesap ölçüsü kılındığı (el-En’âm, 6/96), yılların sayısını ve hesabı bilmemiz için aya menziller tayin edildiği (Yûnus, 10/5), gökler ve yer yaratıldığı zaman on iki ay meydana gelecek şekilde bir nizam konduğu (et-Tevbe, 9/36), ayın yeryüzünden hilal şeklinde başlayıp kademe kademe farklı şekillerde görülmesinin insanlar ve hac için vakit ölçüleri olduğu (el-Bakara, 2/189) ifade edilmektedir. Buna göre Hz. Peygamber (s.a.s.), kamerî aybaşlarının belirlenmesi konusunda çıplak gözle görmeyi, başvurulacak yegâne yöntem olduğu için değil, belki o günkü şartlar içinde en sağlıklı sonuç veren yöntem olduğu için öngörmüştür.

Hilali gözlemlemenin amacı Ramazan ayının girip girmediğini belirlemektir.

Bu sebeple, hilali çıplak gözle görme dışında, bizi bu amaca ulaştıracak başka yöntemlerden yararlanmak da mümkündür.

Bugün, insanoğlunun ulaştığı teknolojik gelişmişlik, ayın hareketleri konusunda en ince ayrıntıyı bile izleme imkânı sunmaktadır.

Artık ince astronomik hesaplar yoluyla, gelecek birkaç yıllık namaz vakitlerini gösteren takvimleri hazırlama imkânı bile doğmuştur.

Dolayısıyla kamerî ayların başlangıçlarını hesap yöntemiyle belirlemek meşrudur.

Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

Şevval orucunun hükmü nedir?

Ramazan'da tutulamayan oruçlar Şevval orucu niyetiyle tutulabilir mi?

Ramazan'dan sonra Şevval ayında altı gün oruç tutmak müstehaptır.

Hiz. Peygamber (s.a.s.), "Kim Ramazan orucunu tutar ve ona Şevval ayından altı gün ilave ederse, sanki yılın bütününde oruç tutmuş gibi olur." (Müslim, Sıyâm, 204 [1164]) buyurmuştur.

Bu oruç peş peşe tutulabileceği gibi ara verilerek de tutulabilir (İbn Âbidîn, Reddül-muhtâr, 2/435).

Şevval ayında nâfile olarak tutulan oruç, Ramazan'da tutulamayan oruçların yerine geçmez; yani Ramazan'da tutulamayan oruçların ayrıca kaza edilmesi farzdır.

Bir oruçta hem kaza hem de nâfile yerine niyet edilmesi geçerli olmadığından Şevval ayında tutulan oruçta da bunlardan yalnız birine niyet etmek gerekir.

Şevval ayında oruç tutulurken, Ramazan'da tutulamayan oruçların kazasına niyet edilirse bu oruçlar kaza orucu olarak tutulmuş olur.

Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

Zilhicce ayında ve Arefe gününde oruç tutmanın fazileti nedir?

Zilhiccenin ilk dokuz günü oruç tutmak müstehap kabul edilmiştir.

İsteyen tamamını tutabileceği gibi birkaç gününü de tutabilir.

Zilhicce'nin dokuzuncu günü olan Arefe gününün dinde önemli bir yeri vardır.

Hiz. Peygamber (s.a.s.) bugünü oruçlu geçirme ile ilgili olarak "Arefe günü tutulacak orucun önceki ve sonraki senenin günahlarına kefarete olacağını Allah'tan ümit ediyorum." (Müslim, Sıyâm, 196-197 [1162]) buyurmuştur.

Fakat hacda olanların, yapacakları ibadetleri aksatmamaları, sıkıntı ve hâlsizliğe düşmemeleri gerekçesiyle Arefe günü oruç tutmamaları daha uygundur (Ebû Dâvûd, Savm, 63 [2440]; İbn Mâce, Sıyâm, 40 [1732]).

Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

MUHARREM AYININ FAZİLETİ VE BU AYDA, ÖZELLİKLE DE 10 MUHARREM'DE ORUÇ TUTMANIN HÜKMÜ NEDİR?

“Muharrem” hürmet edilen anlamındadır.

Bu ay Hz. Peygamber (s.a.s.) tarafından Allah'ın ayı diye nitelendirilmiştir (Müslim, Sıyâm, 202-203 [1163]).

Bu niteleme Muharrem ayının faziletine, ilahî feyz ve bereketinin bolluğuna işarettir.

Resûlullah (s.a.s.), bir hadisinde şöyle buyurmuştur: “Ramazan'dan sonra en faziletli oruç, Allah'ın ayı olan Muharrem'de tutulan oruçtur.

Farz namazlardan sonra en faziletli namaz da gece namazıdır.” (Müslim, Sıyâm, 202-203 [1163]).

Muharrem'in onuncu günü âşûrâ günüdür.

Bugün oruç tutmak da bazı âlimlere göre sünnettir (Serahsî, el-Mebsût, 3/92).

Zira Resûlullah (s.a.s.), âşûrâ gününde oruç tutmuş ve bunu Müslümanlara tavsiye etmiştir (Buhârî, Savm, 69 [2004]).

Hz. Peygamber (s.a.s.) Medine'ye gelince, Yahudilerin âşûrâ gününde oruç tuttıklarını görmüş ve “Bugün niçin oruç tutuyorsunuz?” diye sormuştu. “Bu, hayırlı bir gündür. Allah,

o günde İsrâiloğulları'nı düşmanlarından kurtardı. Hz. Mûsâ o gün (şükür olarak) oruç tuttu” dediklerinde Resûlullah da (s.a.s.) “Ben

Mûsâ'ya sizden daha layığım (yakınım).” buyurup o gün oruç tuttu ve Müslümanlara da tutmalarını tavsiye etti (Buhârî, Savm, 69 [2004]; Müslim, Sıyâm, 127-128 [1130]).

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) bu günde oruç tutulmasını teşvik eden başka hadisleri de vardır.

Bir hadiste, “Âşûrâ günü orucunun önceki yılın günahlarına keffâret olacağını zannederim.” (Müslim, Sıyâm, 196-197 [1162]) buyurmuştur.

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) Yahudilere muhalefet için ertesi sene âşûrâ orucunu Muharrem'in dokuzuncu günü de tutacağını söylemesi (Müslim, Sıyâm, 133-134 [1134]); bu orucun Muharrem ayının dokuzuncu ve onuncu veya onuncu ve on birinci günlerinde tutulmasının daha doğru olacağına işaret etmektedir (bkz. Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 1/241 [2154]).

Şu da bilinmelidir ki, Ramazan orucu farz kılınca Hz. Peygamber (s.a.s.), isteyenlerin âşûrâ orucu tutup isteyenlerin tutmayabileceğini belirtmiştir (Buhârî, Savm, 69 [2001]; Müslim, Sıyâm, 113-126 [1125-1129]).
Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

ÜÇ AYLARIN DİNDEKİ YERİ
VE BU AYLARDA ORUÇ
TUTMANIN HÜKMÜ NEDİR?
HALK ARASINDA ÜÇ AYLAR
DİYE BİLİNERECEB,
ŞABAN VE RAMAZAN
AYLARI MÜBAREK
AYLARDIR.

Bu itibarla, Receb ve Şaban aylarının aralıksız olarak oruçlu geçirilmesinin dinî bir dayanağı yoktur.

Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), Receb ayı girdiğinde “Allah’ım! Receb ve Şaban’ı bize mübarek kıl ve bizi Ramazan’a ulaştır.” diye dua etmiştir (Taberânî, el-Mu’cemül-evsat, 4/189 [3939]; Beyhakî, Şuabül-îmân, 5/348-349 [3534]).

Ramazan ayında oruç tutmak farzdır (el-Bakara, 2/184-185).

Receb ve Şaban aylarında ise; Hz. Peygamber’in (s.a.s.) diğer aylara oranla daha fazla nâfile oruç tuttuğu, ancak Ramazan’ın dışında hiçbir ayın tamamını oruçlu geçirmediği hadis kaynaklarında yer almaktadır (Buhârî, Savm, 52-53 [1969-1973]; Müslim, Sıyâm, 173-179 [1156-1157]; Ebû Dâvûd, Savm, 54 [2428]; İbn Mâce, Sıyâm, 43 [1741]).

Bu itibarla, Receb ve Şaban aylarının aralıksız olarak oruçlu geçirilmesinin dinî bir dayanağı yoktur.

Kişi, sağlığı müsait olup güç yetirdiği takdirde bu aylarda dilediği kadar nâfile oruç tutabilir.

Din İşleri Yüksek Kurulu
12.07.2017

Kandillerde oruç tutmayla ilgili dinî bir gereklilik var mıdır?

Hz. Peygamber (s.a.s.), “Şaban’ın on beşinci gecesi (yani Berat Gecesi) olduğunda o gece ibadet ediniz, gündüzünde de oruç tutunuz. Allah o gece güneşin batmasıyla dünya semasına (rahmeti ile) tecelli eder ve fecir doğana kadar şöyle buyurur:

‘Yok mu benden af isteyen onu affedeyim, yok mu benden rızık isteyen ona rızık vereyim, yok mu bir musibete uğrayan ona afiyet vereyim, yok mu isteyen...’ (İbn Mâce, İkâmetü's-salavât, 191 [1388]; bkz. Tirmizî, Savm, 39 [739]).

Diğer taraftan Hz. Peygamber (s.a.s.), Zilhiccenin ilk dokuz günü (Ebû Dâvûd, Savm, 61 [2437]; Nesâî, Sıyâm, 70 [2372]), pazartesi ve perşembe günleri, âşûrâ ve arefe günü oruç tutar (Müslim, Sıyâm, 196-197 [1162]; Nesâî, Sıyâm, 70 [2372]; İbn Mâce, Sıyâm, 41-42 [1733, 1739-1740]),

Kandillerde oruç tutmak isteyen kişi, kandil gecesinin olduğu günde mi, bir gün sonrasında mı oruç tutmalıdır?

Dinî açıdan güneşin batmasıyla önceki gün sona erer ve yeni bir gün başlar.

Gece gündüzden önce gelir (Kurtubî, el-Câmi', 14/15).

Nitekim Ramazan ayı, Şaban ayının son gününde güneşin batışıyla başladığı için o gece teravih namazı kılınmakta ve Ramazan'ın son gününde güneşin batışıyla Şevval ayı başladığı için o gecede teravih namazı kılınmamaktadır.

Cuma günü de perşembe günü akşam vaktinin girmesiyle başlar, cuma günü akşam vaktine kadar devam eder.

Mesela "Receb'in ilk cuma gecesi" dediği zaman perşembeyi ilk cumaya bağlayan gece (akşam vaktinden sabah vaktine kadar olan süre) anlaşılır.

Yine "Şaban'ın 15. gecesi" bu ayın 14. gününü 15. güne bağlayan gece, "bayram gecesi" de arefe gününü bayrama bağlayan gecedir.

Bu itibarla kandil geceleri için tutulan nâfile oruçların asıl zamanı, geceyi takip eden gün olmakla birlikte, daha önceki günle birlikte de oruç tutulabilir.

Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

Dâvûd orucu nedir?

Bir gün oruç tutup bir gün tutmamaya "Dâvûd orucu" denir.

Bu ismin verilmiş nedeni Hz. Dâvûd'un (a.s.) bu şekilde oruç tutmuş olmasıdır.

Bu oruca söz konusu ismi bizzat Hz. Peygamber (s.a.s.) vermiş ve faziletini şöyle belirtmiştir: "En faziletli oruç Davud'un (a.s.) tuttuğu oruçtur; o bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı." (Nesâî, Sıyâm, 76 [2388]; bkz. Buhârî, Ehâdîsü'l-enbiyâ, 38 [3420], Savm, 56 [1976]; Müslim, Sıyâm, 181 [1159]).

Yine Hz. Peygamber (s.a.s), “Allah’ın en çok sevdiği oruç Davud Peygamberin (a.s.) orucudur.” (Buhari, Teheccud, 7 [1131]; Muslim, Sıyam, 189-190 [1159]) buyurmuştur.
Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

Eyyam-ı biyd (aydınlık günler) orucu ne zaman tutulur ve onemi nedir?

Eyyam-ı biyd (aydınlık günler) ayın en parlak olduğu hicri ayların 13, 14 ve 15. geceleridir (bkz. Buhari, Savm, 60; Nesai, Sıyam, 84 [2432]).

Ay bu gecelerde tam olarak görüldüğü ve geceleri her zamankinden daha çok aydınlattığı için bu isim verilmiştir.

Resulullah (s.a.s), her ayın bu günlerinde oruç tutmayı tavsiye etmiş (Ebu Davud, Savm, 68 [2449]; Tirmizi, Savm, 54 [761]) ve o günlerde oruç tutmanın senenin tüm günlerini oruçlu gecirmek gibi olduğunu belirtmiştir (Ebu Davud, Savm, 68 [2449]; İbn Mace, Sıyam, 29 [1707]).
Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

Adak orucu nasıl tutulur?

Adak, kişinin sorumlu olmadığı hâlde farz veya vacip cinsinden bir ibadeti yapacağına Allah’a söz vererek o ibadeti kendisine borç kılması demektir.

Herhangi bir şart ve zamana bağlanmayan mutlak adaklar, adama anından itibaren ilk fırsatta yerine getirilmelidir.

Bir şarta bağlı olan adakların ise şartın gerçekleşmesi hâlinde yerine getirilmesi gerekir.

Şart gerçekleşmeden adağın yerine getirilmesi geçersiz olup şart gerçekleşince iade edilmesi gerekir.

Belli bir zamana bağlı olan adak orucu o zamanda tutulmalıdır.

Böyle bir oruca niyette, tutulacak orucun adak olduğunu açıkça belirleme şartı yoktur.

Belli bir zamana bağlı olmayan adak oruçlar ise Ramazan ayı ile oruç tutmanın yasak olduğu günlerin dışında herhangi bir günde tutulabilir.

Fakat bu orucun adak niyetiyle tutulması gerekir. Bu itibarla, adak orucu nasıl adanmışsa o şekilde tutulur. Yani, peş peşe tutulması adanmışsa ara vermeden tutulur, böyle bir kayıt yoksa ara verilerek de tutulabilir.

Ancak oruç tutulması caiz olmayan günlerde tutulmaz (İbn Âbidîn, Reddül-muhtâr, 2/375, 435, 437).
Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

Oruç tutulması yasak olan günler hangileridir?

Dinimizde, oruç tutmanın emredildiği veya tavsiye edildiği günler olduğu gibi oruç tutmanın yasaklandığı veya hoş karşılanmadığı günler de vardır.

Yasağın mahiyetine ve ağırlık derecesine göre, bugünlerin bir kısmında oruç tutmak haram veya tahrîmen mekruh, diğer bir kısmında ise tenzihen mekruhtur.

Oruç tutmanın yasak olduğu günlerin başında bayram günleri gelir.

Hız. Peygamber (s.a.s.) iki vakitte oruç tutulmayacağını bildirmiştir ki, birisi Ramazan Bayramının birinci günü, diğeri Kurban Bayramı günleridir (Buhârî, Savm, 66-67 [1990-1991, 1993]; Müslim, Sıyâm, 138-139 [1137-1138]).

Ramazan Bayramının sadece birinci gününde ve Kurban Bayramının dört gününde oruç tutmak yasaktır (Mevsîlî, el-ihdiyâr, 1/125-126).

Bu günlerde oruç tutmanın yasak oluşunun nedeni, bayram günlerinin yeme, içme ve sevinç günleri olmalarıdır.

Ramazan Bayramı, bir ay boyunca Allah (c.c.) için tutulan orucun arkasından verilen bir “genel iftar ziyafeti” hükmündedir.

Bundan dolayı, ona “fitır/iftar bayramı” denilmiştir.

Ramazan Bayramının ilk günü bu yönüyle bir aylık Ramazan orucunun iftarı olmaktadır. Böyle toplu iftar gününde oruçlu olmak, Allah'ın (c.c.) sembolik ziyafetine katılmamak anlamına gelir ki bunun en azından edep dışı olduğu ortadadır.

Allah için kurbanların kesildiği Kurban Bayramı günleri de ziyafet günleridir. Hız. Peygamber (s.a.s.), teşrik günlerinin yeme, içme ve Allah'ı anma günleri olduğunu belirtmiştir (Müslim, Sıyâm, 144 [1141]).

Hacıların, oruç tuttıkları takdirde güçsüz ve yorgun düşme ihtimalleri bulunduğu takdirde, Zilhiccenin 8. “terviye” ve 9. “arefe” günlerinde oruç tutmamaları daha uygun olur.

Zira Hız. Peygamber (s.a.s.), arefe günü Arafat'ta olanların oruç tutmalarını yasaklamıştır (Ebû Dâvûd, Savm, 63 [2440]; İbn Mâce, Sıyâm, 40 [1732]).

Çünkü hac ibadetini yaparken daha zinde ve canlı olmaları, öncesinde nâfile oruç tutmuş olmalarından daha hayırlıdır.

Bunların dışındaki bazı günlerde oruç tutmak ise çeşitli sebeplerle mekruh sayılmıştır. Mesela; sadece âşûrâ gününde (Muharrem ayının 10. gününde) oruç tutmak, Yahudilere benzemek ve onları taklit etmek anlamını içerdiği için mekruh görülmüştür (Müslim, Sıyâm, 133 [1134])

Şek günü (Şaban ayının sonuna gelip, Şaban'dan mı yoksa Ramazan'dan mı olduğunda şüphe edilen gün) oruç tutmak mekruhtur

Hız. Peygamber (s.a.s.) Ramazan'ı bir veya iki gün önceden oruç tutarak karşılamayı yasaklamıştır (Buhârî, Savm, 14 [1914]; Müslim, Sıyâm, 21 [1082])

İki veya daha fazla günü, arada iftar etmeksizin birbirine ekleyerek oruç tutmak mekruhtur. Buna visal orucu (savm-i visal) denir.

Bayram günlerinde oruç tutulur mu?

Bayram günleri, oruç tutmanın yasak olduğu günlerin başında gelir.

Ramazan Bayramının birinci gününde ve Kurban Bayramının dört gününde oruç tutmak tahrîmen mekruhtur (Mevsîlî, el-İhtiyâr, 1/125-126; İbn Âbidîn, Reddül-muhtâr, 2/375). Bugünlerde oruç tutmanın hoş karşılanmayıp yasaklanması, bayram günlerinin yeme, içme ve sevinç günleri olmasından dolayıdır.

Ramazan Bayramı, bir ay boyunca Allah için tutulan orucun arkasından verilen bir “genel iftar ziyafeti” hükmündedir ve bu anlamından ötürü ona “fitır bayramı (iftar bayramı)” denilmiştir.

Ramazan Bayramının ilk günü, bir aylık Ramazan orucunun iftarı anlamına gelir.

Böyle toplu iftar gününde oruçlu olmak, Allah'ın sembolik ziyafetine katılmamak anlamına gelir ki, bunun yakışsız bir davranış olduğu ortadadır.

**Cuma günleri oruç tutmanın hükmü nedir?
Sadece cuma günleri nâfile oruç tutmak, tenzîhen mekruh
görölmüştür.**

**Resûl-i Ekrem (s.a.s.), “Sizden hiç kimse cuma günü oruç tutmasın.
Ancak bir gün önceden veya sonradan oruç tutuyorsa, bu takdirde
cuma günü de oruç tutabilir.” (Buhârî, Savm, 63 [1985]; Müslim, Sıyâm,
147 [1144]) buyurmuştur.**

**Cuma günü kazaya kalan farz veya adak gibi vacip bir oruç tutmakta
sakinca yoktur.**

**Cuma günü nâfile oruç tutmak isteyenlerin, bir gün önce veya
sonrasında da oruç tutması uygun olur.**

**Oruç tutmak için özellikle cuma gününü seçmenin mekruh oluşu, bu
günün Müslümanların haftalık bayram günü kabul edilmesindedir.
Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017**

Oruç tutmamayı mubah kılan mazeretler nelerdir?

**İslâm dini, ilke olarak, kişileri güçleri nispetinde sorumlu
tutmuş, güçlerini aşan veya sıkıntıya yol açan durumlarda
kolaylaştırıcı hükümler getirmiştir.**

**Bu genel ilke uyarınca farz olan Ramazan orucu ibadetini belli
şartlara bağlı olarak erteleme veya fidyesini verme konusunda
bazı ruhsatlar getirilmiştir.**

Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle buyrulmuştur:

**“Ey inananlar! Oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi Allah’a
karşı gelmekten sakınasınız diye, size de sayılı günlerde farz
kılındı. İçinizden hasta olan veya yolculukta bulunan,
tutamadığı günler sayısınca diğer günlerde tutar. Oruca
dayanamayanlar, bir düşkünün doyuracak kadar fidye verir.**

**Kim gönülden iyilik yaparsa, o iyilik kendisinedir. Eğer
bilerseniz, oruç tutmanız sizin için daha iyidir.” (el-Bakara,
2/183-184).**

**İslâm âlimleri bu âyet-i kerîme ve ilgili hadislerle dayanarak Ramazan
orucunu tutmamayı mübah kılan mazeretleri şöylece sıralamışlardır:**

a) Yolculuk:

**Ramazan’da sefer mesafesi (en az doksan km) kadar bir yere gitmek için
yola çıkacak olan kimse, geceden oruca niyet etmeyebilir. Fakat niyet
ettikten sonra gündüz yolculuğa çıksa bu yolculuk esnasında meşru
başka bir mazereti bulunmazsa orucunu bozmamalıdır. Başlanan bir
ibadetin mazeret yoksa tamamlanması gerekir. Buna rağmen sefer bir
mazeret olduğu için orucunu seferliği başladıktan sonra bozarsa
kendisine keffâret gerekmez, sadece kaza gerekir (İbn Âbidîn, Reddül-
muhtâr, 2/421-424).**

b) Hastalık:

**Oruç tuttuğu zaman hastalığının artmasından veya uzamasından endişe
edilen ya da hastalığı sebebiyle oruç tutmakta zorlanan kişilerin daha
sonra kaza etmek üzere Ramazan ayında oruç tutmamalarına ruhsat
tanınmıştır. Oruç tutması hâlinde hasta olacağı doktor tarafından
bildirilen kimse de hasta hükmündedir.**

**İslâm dini, ilke
olarak, kişileri
güçleri
nispetinde
sorumlu
tutmuş,
güçlerini aşan
veya sıkıntıya
yol açan
durumlarda
kolaylaştırıcı
hükümler
getirmiştir.**

a) Yaşlılık:

Oruç tutamayacak kadar yaşlı olan kimseler, oruç tutmayı yerine fidye verebilirler. Bakara sûresinin 184. âyetinde, bu şekilde olup da oruca güç yetiremeyenlerin, oruç tutmayı fidye vermeleri gerektiği hükme bağlanmıştır. İyileşme umudu olmayan hastalar da aynı hükme tabidir.

b) İleri derecede açlık, susuzluk:

Açlık veya susuzluk sebebi ile beden ve ruh sağlığının ciddi derecede zarar görmesi söz konusu olan kimse orucunu bozabilir. Sağlık şartlarının düzelmesi hâlinde bozulan oruç Ramazan'dan sonra kaza edilir. Böyle bir kimsenin orucuna devam etmesi ölümüne sebep olacak nitelikte ise orucunu açmaması yani oruca devam etmesi haram olur.

e) Zor ve meşakkatli işlerde çalışmak:

Esas itibarıyla bir insanın ibadetlerini normal bir şekilde yapmasını engelleyecek zor ve ağır işlerde çalışması veya çalıştırılması doğru değildir. Ancak kişisel veya toplumsal zorunluluklar, bazılarının böyle işlerde çalışmalarını gerektirebilmektedir. Böyle durumda bulunan bir kişi, oruç tuttuğu takdirde sağlığına bir zarar gelmesinden korkuyorsa, orucunu tutmayabilir. Bu durumda olanlar, izin günlerinde veya müsait zamanlarda tutamadıkları oruçlarını kaza etmelidirler.

Oruç, ibadet niyetiyle tan yerinin ağarmasından (feci-sâdik), güneş batıncaya kadar, yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmak demektir. Oruçlunun söz konusu yasak fiillerden uzak durması anlamındaki "imsak"ın ihlal edilmesiyle oruç bozulur.

Gebe ve emzikli olmak:

Oruç tuttuğu takdirde kendisinin veya çocuğunun zarar görmesi muhtemel olan gebe veya emzikli kadınlar da sağlık durumu oruç tutmak için elverişli olmayanlar arasında değerlendirilmiştir. Bu durumda olanlar da oruç tutmayabilirler. Hatta zarar görme ihtimali kuvvetli ise tutmamaları gerekir.

Durumları normale döndüğünde tutamadıkları oruçları kaza ederler (Bkz. Sahnûn, el-Müdevvene, 1/278-279; Şîrâzî, el-Mühezzeb, 1/328; İbn Kudâme, el-Kâfi, 1/434; Kâsânî, Bedâi', 2/97). Fakihler oruç tutmama ruhsatını Kur'an ve Sünnet'te zikredilen sebeplerle sınırlı tutmayı tercih etmiş, bunların ortak özelliği meşakkat olsa bile, her meşakkatli durumda oruç tutulmayabileceğini söylemekte temkinli davranmışlardır (İbn Kudâme, el-Kâfi, 1/433-436). Ruhsata gerekçe olan hâl ortadan kalkınca tutulamayan oruçlar kaza edilir.

İyileşmesi mümkün olmayacak şekilde hasta olmak, ya da aşırı yaşlı bulunmak gibi oruç tutmaya sürekli bir engelin bulunması hâlinde tutulamayan her oruç için bir fidye verilir.

Bir oruç fidyesi bir fitr sadakası miktarıdır. Bir fitr sadakası ise bir kimseyi orta hâllisi ile bir gün doyurabilecek yiyecek miktarı veya bunun parasal karşılığıdır.

Din İşleri Yüksek Kurulu
12.07.2017

Orucu bozup hem kaza hem de kefâret gerektiren durumlar nelerdir?

Oruç, ibadet niyetiyle tan yerinin ağarmasından (feci-sâdik), güneş batıncaya kadar, yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmak demektir. Oruçlunun söz konusu yasak fiillerden uzak durması anlamındaki "imsak"ın ihlal edilmesiyle oruç bozulur.

Başlanan Ramazan orucunun aşağıdaki fiiller sebebiyle bozulmasından dolayı hem kaza hem de kefâret gerekir:

a) Cinsel ilişkide bulunmak. Oruçlu iken cinsel ilişkide bulunmak her iki taraf için de kaza ve kefâreti gerektirir.

b) Meşru bir mazeret bulunmaksızın, gıda veya gıda hükmünde olan ya da yenilip içilmesi mutad bir şeyi bilerek yemek ve içmek Hanefiler'e göre kaza ve kefâreti gerektirir (İbn Âbidîn, Reddül-muhtâr, 2/409-411).

Şâfiilere göre ise bu durum sadece kazayı gerektirir (Şîrbînî, Muğni'l-muhtâc, 2/177-178).

Din İşleri Yüksek Kurulu
18.01.2023 - No: 7

Orucu kasten bozmanın hükmü nedir?

Orucu kasten, yani mazereti olmadığı hâlde bilerek bozmak, Ramazan'ın hürmetine saygısızlıktır ve büyük günahdır.

Hız. Peygamber (s.a.s), orucunu bu şekilde bozuların keffâret ile yükümlü olacaklarını belirtmiştir (Buhârî, Savm, 30 [1936]; Müslim, Sıyâm, 81-84 [1111]; bkz. Ebû Dâvûd, Savm, 37 [2393]; İbn Mâce, Sıyâm, 14 [1671]).

Oruç keffâreti, iki kamerî ay veya 60 gün ara vermeksizin oruç tutmaktır.

Buna da gücü yetmeyen kişi, 60 fakiri bir gün ya da bir fakiri 60 gün doyurur.

Bu keffâretin yanında ayrıca, tövbe edilmesi ve bozulan orucun da kazası gerekir (Merğînânî, el-Hidâye, 1/122-123).

Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

Ramazan aylarında birden fazla oruç bozulması durumunda bu oruçların her biri için ayrı ayrı keffâret gerekir mi?

Farklı Ramazan aylarında da olsa bir kimsenin meşru mazereti olmaksızın kasten bozduğu bütün oruçlar için bir keffâret ödemesi (peş peşe iki kamerî ay veya altmış gün oruç tutması) yeterlidir. Ayrıca bozduğu her orucu kaza etmesi gerekir.

Ancak keffâretin ödenmesinden sonra başlanıp kasten bozulan Ramazan orucu için yeni bir keffâret gerekir (İbnü'l-Hümâm, Fethü'l-kadîr, 2/338-340).

Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

Unutarak yemek içmek orucu bozar mı?

Unutarak yemek içmek orucu bozamaz. Hız. Peygamber (s.a.s), "Bir kimse oruçlu olduğunu unutarak yer, içerse orucunu tamamlasın, bozmasın. Çünkü onu, Allah yedirmiş, içirmiştir." (Buhârî, Savm, 26 [1933]; Müslim, Sıyâm, 171 [1155]) buyurmuştur.

Unutarak yiyip içen kimse, oruçlu olduğunu hatırlarsa hemen ağzındakileri çıkarıp ağzını yıkar ve orucuna devam eder (Merğînânî, el-Hidâye, 1/120-121).

Din İşleri Yüksek Kurulu

Oruca niyetlenen bir kadın gün içinde âdet görmeye başlarsa ne yapmalıdır?

Kadınlar âdet ve lohusalık denilen özel hâllerinde namaz kılmazlar, oruç tutmazlar. Daha sonra tutamadıkları oruçlarını kaza ederler.

Oruca niyetlenen bir kadın, gün içerisinde âdet görmeye başlarsa orucunu bozar, temizlenince bugünün orucunu da kaza eder (Merginânî, el-Hidâye, 1/126). İftar vaktine kadar oruçlu gibi davranılması doğru değildir. Ancak Ramazan'ın hassasiyetine riâyet ederek başkalarının yanında yiyip içilmemesi uygun olur.

Din İşleri Yüksek Kurulu

Şeker hastalarının uyguladıkları insülin iğnesi orucu bozar mı?

İğnenin orucu bozup bozmayacağı, kullanım amacına göre değerlendirilebilir. Ağrı dindirmek, tedavi etmek, vücudun direncini artırmak, gıda vermek gibi amaçlarla enjeksiyon yapılmaktadır. Gıda ve keyif verici olmayan enjeksiyonlar, yemek ve içmek anlamına gelmediklerinden orucu bozmazlar.

Ancak gıda ve/veya keyif verici enjeksiyonlar orucu bozar (DİYK 22.09.2005 tarihli karar).

Şeker hastalarının kullandıkları insülin iğnesi bu nitelikte olmadığı için orucu bozmaz.

Diğer yandan ehil doktorların, oruç tutmasının sağlık açısından zararlı olacağı teşhisini koyduğu bir hasta, Ramazan'da oruç tutmayabilir.

Böyle bir kişi, eğer iyileşme ihtimali varsa orucunu daha sonra kaza etmek üzere bırakır; böyle bir ihtimal yoksa Ramazan ayının her günü için birer fidyeye verir.

İnsüline bağımlı olarak yaşayan hastaların da oruç tutmaları sağlıklarına zarar veriyorsa oruç tutmayabilirler. Tutamadıkları oruçlarının sayısına her gün için bir fidyeye verirler.

Din İşleri Yüksek Kurulu

Damardan verilen radyoaktif madde orucu bozar mı?

Bazı hastalıkların teşhisi amacıyla hastalara damar yoluyla besleyici niteliği olmayan radyoaktif maddenin verilmesi orucu bozmaz. Çünkü bu şekilde verilen söz konusu madde besleyici ve vücudu kuvvetlendirici mahiyet taşımamaktadır.

Din İşleri Yüksek Kurulu

Endoskopi ve kolonoskopi yaptırmak orucu bozar mı?

Midedeki hastalığı tespit amacıyla mideyi görüntülemek veya mideden parça almak için yaptırılan endoskopide, ağız yoluyla mideye tıbbî

Bir cihaz sarkıtılmakta ve işlem bittikten sonra çıkarılmaktadır.

Kolonlardaki hastalığı teşhis etmek amacıyla bağırsak içini görüntülemek veya parça almak için yapılan kolonoskopide, makattan bağırsaklara cihaz gönderilmekte ve işlem bittikten sonra çıkarılmaktadır. Kolonoskopide genellikle, endoskopide ise bazen, incelenecek alanın temizliğini sağlamak amacıyla cihaz içinden su verilmektedir.

Endoskopi ve kolonoskopi yaptırmak; yeme, içme anlamına gelmemekle birlikte, cihaz içinden su verildiğinde oruç bozulur. Ancak söz konusu işlemlerde cihazların kullanımı sırasında sindirim sistemine su, yağ ve benzeri gıda özelliği taşıyan bir madde girmemesi durumunda endoskopi ve kolonoskopi yaptırmak, orucu bozmaz.

Din İşleri Yüksek Kurulu

Anestezi orucu bozar mı?

Anestezi, acı ileten sinir yolları üzerinde iletimin değişik seviyelerde engellenmesi demektir. Lokal, bölgesel ve genel anestezi olmak üzere, üç türlü anestezi vardır. Küçük ameliyatlarda ameliyat bölgesinin yakın çevresine iletimi engelleyen ilaçların verilmesi ile oluşan anesteziye, "sınırlı uyuşturma" denir. Vücudun daha geniş bölgeleri, örneğin belden aşağısı veya bir yarısı iletimin omurilik düzeyinde engellenmesi için omuriliğe veya omuriliğe varmadan geniş bir sinir grubunun oluşturduğu bağlantı yerleri üzerine ilaç verilerek oluşturulan anesteziye "bölgesel anestezi" denir. Hastanın uyutulup ağrının

uyulması beyin düzeyinde engellenirse, bu tür anesteziye "genel anestezi" denir.

Anestezi, nefes yolu veya iğne ile vücuda ilaç verilerek oluşturulmaktadır. Nefes yolu veya iğne ile yapılan anestezi, mideye ulaşmadığı gibi yeme-içme anlamı da taşımamaktadır. Ancak bölgesel ve genel anesteziye, acil durumlarda ilaç ve sıvı vermek amacıyla damar yolu açılarak, bu açıklık işlem süresince serum vermek suretiyle sağlanmaktadır. Bu itibarla, sınırlı uyuşturma orucun sıhhatine engel değildir. Bölgesel ve genel anesteziye serum verildiği için oruç bozulur.

Din İşleri Yüksek Kurulu

Kulak damlası orucu bozar mı?

Kulak ile boğaz arasında bir kanal bulunmaktadır. Ancak kulak zarı bu kanalı tıkadığından, ilaç boğaza ulaşmaz. Bu nedenle kulağa damlatılan ilaç orucu bozamaz.

Kulak zarında delik bulunsa bile, kulağa damlatılan ilaç, kulak içerisinde emileceği için ilaç ya hiç mideye ulaşmayacak ya da çok azı ulaşacaktır. Kaldı ki bu işlem yeme içme yani gıdalanma anlamı da taşımamaktadır. Dolayısıyla kulak damlası orucu bozmaz (DİYK 22.09.2005 tarihli karar).

Din İşleri Yüksek Kurulu

Kulağın yıkattırılması orucu bozar mı?

Kulak ile boğaz arasında bir kanal bulunmaktadır. Ancak kulak zarı bu kanalı tıkadığından, su boğaza ulaşmaz. Bu nedenle kulağın yıkattırılması orucu bozamaz. Ancak kulak zarının delik olması durumunda, kulak yıkattırılırken suyun mideye ulaşması mümkündür. Bu itibarla, yıkama sırasında suyun mideye ulaşması hâlinde oruç bozulur (DİYK 22. 09. 2005 tarihli karar).

Din İşleri Yüksek Kurulu

Oruçlu iken kan vermek ve vücuda kan almak orucu bozar mı?

Ramazan'da oruçlu iken kan verenin orucu bozulmaz (İbn Kudâme, el-

Muğni, 3/15). Vücuda kan almak ise beslenme, gıda alma kapsamına girdiği için orucu bozar. Kan vermenin orucu bozup bozmaması ile ilgili olarak birbirine zıt iki rivâyet vardır. Bunlardan birine göre Hz. Peygamber (s.a.s.), "Hacamat yapanın ve yaptıranın (vücuttan tedavi maksadıyla kan alanın ve aynı amaçla vücudundan kan aldırmanın) orucu bozulur" (Ebû Dâvûd, Savm, 28 [2367, 2370-2371]; İbn Mâce, Sıyâm, 18 [1680]) buyurmuştur. Öte yandan Resûlullah'ın (s.a.s.) oruçlu iken hacamat yaptırdığı rivâyet edilmiştir (Buhârî, Savm, 32 [1938-1939]).

Bu iki hadisi birlikte değerlendiren bilginlerin çoğu, birinci hadisi o dönemde hacamat yapan kişinin, kanı özel alet ile emerken ağzına kaçırabileceği, hacamat yaptıran ise kan verdiği için zayıf düşerek hasta olabileceği için oruçları bozulma tehlikesi ile karşı karşıya kalacağı şeklinde yorumlamış ve ikinci hadisi esas alarak kan vermenin orucu bozmayacağı sonucuna varmışlardır.

Din İşleri Yüksek Kurulu

Kalp hastalarının kullandıkları dilaltı hapi orucu bozar mı?

Bazı kalp rahatsızlıklarında dilaltına konulan hap, doğrudan ağız dokusu tarafından emilip kana karışarak kalp krizini önlemektedir. Söz konusu hap ağız içinde emilip yok olduğundan mideye bir şey ulaşmamaktadır. Bu itibarla, dilaltı hapi kullanmak orucu bozmaz (DİYK 22.09. 2005 tarihli karar).

Din İşleri Yüksek Kurulu

Burun damlası orucu bozar mı?

Tedavi amacıyla burna damlatılan ilacın bir damlası, yaklaşık 0,06 cm³'tür. Bunun bir kısmı da burun çeperleri tarafından emilmekte, çok az bir kısmı mideye ulaşmaktadır. Bu da mazmazadan (ağzı su ile çalkalamadan) sonra ağızda kalan rutubette olduğu gibi orucu bozacak düzeyde görülmemiştir. Kaldı ki bu işlem yeme içme yani gıdalanma anlamı da taşımamaktadır. Dolayısıyla burun damlası orucu bozmaz (DİYK 22. 09. 2005 tarihli karar).

Din İşleri Yüksek Kurulu

Merhem ve ilaçlı bant kullanmak orucu bozar mı?

Deri üzerindeki gözenekler ve deri altındaki kılcal damarlar yoluyla vücuda sürülen yağ, merhem ve benzeri şeyler emilerek kana karışmaktadır. Ancak cildin bu emişi, çok az ve yavaş olmaktadır. Diğer taraftan bu işlem, yeme içme anlamına da gelmemektedir. Bu itibarla, deri üzerine sürülen merhem, yapıştırılan ilaçlı bantlar orucu bozmaz (DİYK 22. 09. 2005 tarihli karar).
Din İşleri Yüksek Kurulu

Astım hastalarının kullandığı ilaçlı sprey orucu bozar mı?

Astımlı hastaların, rahat nefes almalarını sağlamak amacıyla ağza püskürtülen oksijenli ilaç, orucu bozmaz.

Nefes açıcı sprey kullanmak zorunda kalan astım hastası oruç tutmayabilir. Daha sonra iyileşince tutamadığı günleri kaza eder. İyileşme ümidi kalmamışsa, o takdirde tutamadığı günler sayısınca fidye verir. Bir fidye, Ramazan'da bir kişi için verilen bir fitre miktarıdır. Ancak nefes darlığı dışında oruç tutmaya engel başka sağlık problemi bulunmayan astım

hastaları, soluk almayı rahatlatacak özel spreyi ağızlarına püskürterek oruç tutabilirler. Ağza püskürtülen bu ilaçlar orucu bozmaz. Çünkü bu spreyden bir kullanımda 1/20 ml gibi çok az bir miktar ağza sıkılmaktadır. Bunun da önemli bir kısmı ağız ve nefes boruları cidarları tarafından emilip yok olmaktadır. Bundan geriye kalan miktarın tükürükle mideye ulaştığı konusunda ise kesin bir bilgi yoktur. Abdest alırken ağızda kalan su ile kıyaslandığında, bu miktarın çok az olduğu görülmektedir.

Oruçlunun, abdest alırken ağızına aldığı sudan kalan miktarın mideye ulaşması hâlinde orucun bozulmayacağı konusunda hadis-i şerifler vardır (Ebû Dâvûd, Savm, 33 [2385]). Bu konuda icma oluşmuştur.

caklarına (Bakara 2/84-85) dair farklı sözler de almıştı. Fakat onlar, Allah'a verdikleri sözü yerine getirmemiş, ahitlerini bozmuş ve bunu alışkanlık haline getirmişlerdi. (Bakara 2/100; Mâide 5/13). Diş tedavisi yaptırmak orucu bozar mı?

Sırf diş tedavisi sebebi ile oruç bozulmaz. Tedavinin ağrısız gerçekleşmesi için yapılan enjeksiyonlar da beslenme amacı taşımadığı için orucu bozmazlar. Ancak tedavi sırasında yapılan başka işlemler sebebi ile -mesela ağız su ile çalkalanırken- boğaza su, kan veya tedavide kullanılan maddelerden biri kaçarsa oruç bozulur ve kaza edilmesi gerekir.
Din İşleri Yüksek Kurulu

Yıkanmak orucu bozar mı?

Ağız ve burnundan su girip de sindirim organına ulaşmadıkça oruçlu kimsenin yıkanması, orucuna zarar vermez. Nitekim Hz. Âişe ve Ümmü Seleme, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) Ramazan'da imsaktan sonra yıkandıklarını haber vermişlerdir (Buhârî, Savm, 25 [1930-1931]; Müslim, Sıyâm, 76 [1109]). Bu itibarla, ağız ve burundan mideye su kaçırmamak şartıyla oruçlu kişi yıkanabilir (el-Fetâva'l-Hindiyeye, 1/199).
Din İşleri Yüksek Kurulu

Diş fırçalamak orucu bozar mı?

Boğaza su kaçırmadan ağız su ile çalkalamak orucu bozmadığı gibi diş fırçalamakla da oruç bozulmaz (el-Fetâva'l-Hindiyeye, 1/202). Bununla birlikte, diş macununun veya suyun boğaza kaçması hâlinde oruç bozulur. Orucun bozulma ihtimali dikkate alınarak, dişlerin imsaktan önce veya iftardan sonra fırçalanması, oruçluyken fırçalanacaksa da macun kullanılmaması uygun olur.
Din İşleri Yüksek Kurulu

Oruçlu kimse abdest alırken hata ile boğazına su kaçırsa orucu bozulur mu?

Orucun bozulması konusunda hata; kişinin oruçlu olduğunu bildiği hâlde, orucu bozan durumun kasıtsız meydana gelmesidir. Örneğin abdest sırasında ağza ve burna su verilirken istem dışı boğaza su kaçması böyledir. Bu şekilde orucu bozan fiilin hataen yapılması orucu bozar ve yalnızca kazayı gerektirir.

Boğaza su kaçması, kişinin oruçlu olduğu hatırda değilken meydana gelirse, unutarak yapılmış olur ve oruç bozulmaz (el-Fetâva'l-Hindiyye, 1/202). Bir sahâbî Resûlullah'a (s.a.s.), "Ey Allah'ın Resulü! Oruçlu iken unutarak yiyip içtim. (Orucum bozuldu mu)?" diye sormuş. Resûlullah (s.a.s.) da; "(Hayır bozulmadı) Allah seni yedirip içirdi." (Ebû Dâvûd, Savm, 39 [2398]; bkz. Buhârî, Savm, 26 [1933]; Müslim, Sıyâm, 171 [1155]) cevabını vermiştir.

Şâfiî mezhebine göre; abdest veya gusül alırken ağız ve burna az miktarda alınan su, elde olmayarak (hataen) boğazdan inerse oruç bozulmaz. Çünkü oruçlu iken abdestte ağza ve burna az miktarda su vermek menduptur. Ancak serinlemek veya suyla oynamak ya da abdest ve gusûlde gereğinden fazla abartılı bir şekilde ağza ve burna su almak gibi bir sebeple hataen su boğazdan aşağı inerse oruç bozulur (Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, 2/158).

Din İşleri Yüksek Kurulu

Oruç tutmamayı mübah kılan mazeretler nelerdir?

İslâm dini, ilke olarak, kişileri güçleri nispetinde sorumlu tutmuş, güçlerini aşan veya sıkıntıya yol açan durumlarda kolaylaştırıcı hükümler getirmiştir. Bu genel ilke uyarınca farz olan Ramazan orucu ibadetini belli şartlara bağlı olarak erteleme veya fidyesini verme konusunda bazı ruhsatlar getirilmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyrulmuştur:

"Ey inananlar! Oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi Allah'a karşı gelmekten sakınasınız diye, size de sayılı günlerde farz kılındı. İçinizden hasta olan veya yolculukta bulunan, tutamadığı günler sayısınca diğer günlerde tutar. Oruca dayanamayanlar, bir düşkünün doyuracak kadar fidye verir. Kim gönülden iyilik yaparsa, o iyilik kendisinedir. Eğer bilerseniz, oruç tutmanız sizin için daha iyidir." (el-Bakara, 2/183-184).

İslâm âlimleri bu âyet-i kerîme ve ilgili hadislere dayanarak Ramazan orucunu tutmamayı mübah kılan mazeretleri şöyle sıralamışlardır:

b) Hastalık: Oruç tuttuğu zaman hastalığının artmasından veya uzamasından endişe edilen ya da hastalığı sebebiyle oruç tutmakta zorlanan kişilerin daha sonra kaza etmek üzere Ramazan ayında oruç tutmamalarına ruhsat tanınmıştır. Oruç tutması hâlinde hasta olacağı doktor tarafından bildirilen kimse de hasta hükmündedir.

c) Yaşlılık: Oruç tutamayacak kadar yaşlı olan kimseler, oruç tutmayıp yerine fidye verebilirler. Bakara sûresinin 184. âyetinde, bu şekilde olup da oruca güç yetiremeyenlerin, oruç tutmayıp fidye vermeleri gerektiği hükme bağlanmıştır. İyileşme umudu olmayan hastalar da aynı hükme tabidir.

d) İleri derecede açlık, susuzluk: Açlık veya susuzluk sebebi ile beden ve ruh sağlığının ciddi derecede zarar görmesi söz konusu olan kimse orucunu bozabilir. Sağlık şartlarının düzelmesi hâlinde bozulan oruç Ramazan'dan sonra kaza edilir. Böyle bir kimsenin orucuna devam etmesi ölümüne sebep olacak nitelikte ise orucunu açmaması yani oruca devam etmesi haram olur.

e) Zor ve meşakkatli işlerde çalışmak: Esas itibarıyla bir insanın ibadetlerini normal bir şekilde yapmasını engelleyecek zor ve ağır işlerde çalışması veya çalıştırılması doğru değildir. Ancak kişisel veya toplumsal zorunluluklar, bazılarının böyle işlerde çalışmalarını gerektirebilmektedir. Böyle durumda bulunan bir kişi, oruç tuttuğu takdirde sağlığına bir zarar gelmesinden korkuyorsa, orucunu tutmayabilir. Bu durumda olanlar, izin günlerinde veya müsait zamanlarda tutamadıkları oruçlarını kaza etmelidirler.

f) Gebe ve emzikli olmak: Oruç tuttuğu takdirde kendisinin veya çocuğunun zarar görmesi muhtemel olan gebe veya emzikli kadınlar da sağlık durumu oruç tutmak için elverişli olmayanlar arasında değerlendirilmiştir. Bu durumda olanlar da oruç tutmayabilirler. Hatta zarar görme ihtimali kuvvetli ise tutmamaları gerekir. Durumları normale döndüğünde

tutamadıkları oruçları kaza ederler (Bkz. Sahnûn, el-Müdevvene, 1/278- 279; Şîrâzî, el-Mühezzeb, 1/328; İbn Kudâme, el-Kâfi, 1/434; Kâsânî, Bedâ'î, 2/97).

Fakihler oruç tutmama ruhsatını Kur'ân ve Sünnet'te zikredilen sebeplerle sınırlı tutmayı tercih etmiş, bunların ortak özelliği meşakkat olsa bile, her meşakkatli durumda oruç tutulmayabileceğini söylemekte temkinli davranmışlardır (İbn Kudâme, el-Kâfi, 1/433-436).

R

uhsata gerekçe olan hâl ortadan kalkınca tutulamayan oruçlar kaza edilir. İyileşmesi mümkün olmayacak şekilde hasta olmak, ya da aşırı yaşlı bulunmak gibi oruç tutmaya sürekli bir engelin bulunması hâlinde tutulamayan her oruç için bir fidye verilir. Bir oruç fidyesi bir fitr sadakası miktarıdır. Bir fitr sadakası ise bir kimseyi orta hâllisi ile bir gün doyurabilecek yiyecek miktarı veya bunun parasal karşılığıdır.

Din İşleri Yüksek Kurulu

Diş kanaması ve diş yarasından çıkan kanın tükürük ile yutulması orucu bozar mı?

Diş kanaması orucu bozmaz. Ancak çıkan kan, karıştığı tükürüğe eşit veya daha fazla olursa yutulması hâlinde oruç bozulur ve kaza edilmesi gerekir. Daha az miktarda olan kan ise dikkate alınmaz (Haddâd, el-Cevhera, 1/141).

Din İşleri Yüksek Kurulu

Kişinin çok sayıda kaza orucu varsa nasıl tutmalıdır?

Ramazan orucunu tutmakla yükümlü olduğu hâlde tutmamış veya bir mazeretten dolayı tutamamış kimseler; öncelikle tutmadıkları bu oruçların sayısını belirlerler ve bu oruçlarını, oruç tutmanın yasak olduğu bayram günlerinin dışındaki günlerde kaza ederler.

Tutulacak her kaza orucuna, “Üzerimde borç olan ilk orucun kazasına...” diye niyet edilmesi uygun olur. Kazaya kalan oruçların hesaplanması konusunda iki durum söz konusu olabilir:

a) Kişi mükellef olduğundan beri hiç oruç tutmamış olabilir. Bu durumda ergenlikten itibaren geçen her yıl itibarı ile bir kamerî ay hesabı ile -ki, bu yirmi dokuz veya otuz gündür; ihtiyaten otuz gün tercih edilmesi uygundur- oruçlarını tutar.

b) Kişi mükellef olduktan sonra bazı oruçları kazaya bırakmış olabilir. Bu durumda mümkün mertebe tutulmayan oruçların sayısı hesaplanıp gününe gün kaza edilir.

Orucunu mazeretsiz olarak terk eden kimselerin kaza yanında tövbe ve istiğfar etmesi de gerekir.

Din İşleri Yüksek Kurulu 12.07.2017

Fidye nedir, hangi durumlarda gerekir?

Fidye, bir kimseyi bulunduğu sıkıntılı durumdan kurtarmak için ödenen bedel demektir. Dinî bir terim olarak fidye, oruç ibadetinin eda veya kaza imkânının kalmaması sebebiyle veya hac ibadetinin edası sırasında işlenen birtakım kusurların giderilmesi için ödenen maddî bedeli ifade eder.

Kur’ân-ı Kerîm’de, “Oruç tutmaya güç yetiremeyenler, bir yoksul doyumu fidye öder.” (el-Bakara,2/184) buyrulmaktadır. Buna göre ihtiyarlık ve şifa ümidi olmayan bir hastalık sebebiyle oruç tutamayan kimse, daha sonra bu oruçları kaza etme imkânı bulamazsa, her gününe karşılık bir fidye öder (Serahsî, el-Mebsût, 3/100; İbn Kudâme, el-Muğnî, 3/37-39).

Öte yandan Şâfîlilere göre, Ramazan ayının kaza borcu herhangi bir mazeret olmaksızın yerine getirilmeden, öteki Ramazan gelecek olursa, kaza borcuna ilaveten bir de fidye ödeme yükümlülüğü ortaya çıkar (Nevevî, el-Mecmû’, 6/364; Şîrbînî, Muğnîl-muhtâc, 2/175).

Şâfî mezhebinde fidye ödeme yükümlülüğünün ortaya çıktığı bir diğer mesele de gebe ve emzikli kadınlarla ilgilidir. Emzirme ve hamilelik sebebiyle çocuğunun sağlığı hakkında endişe duyan annelerin, oruç tutamadıkları günleri hem kaza etmeleri hem de fidye vermeleri gerekir. Fakat çocuk hakkında değil de kendileri hakkında endişe ederlerse o zaman sadece kaza gerekir (Nevevî, el-Mecmû’, 6/267).

Orucu Bozan Durumlar:

Dinî tanımına uygun oruç olgusunun varlığını koruması bu ibadet süresince oruç yasaklarından birinin meydana gelmemesine bağlıdır. Çünkü orucun temel unsuru yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmaktır (imsak).

Kişi oruçlu olduğunu unutarak yiyip içtiğinde imsak unsuru ortadan kalktığı için orucun bozulduğuna hükmetmek gerekirse de Hz. Peygamber'in bu durumu istisna eden hadisi sebebiyle (Buhârî, "Şavm", 26; Ebû Dâvûd, "Şavm", 39) Hanefî, Şâfiî ve Hanbelî mezheplerinde oruç bozulmamış kabul edilir.

Ayrıca Şâfiî ve Hanbelîler, Resûl-i Ekrem'in bir hadisinde hata, unutma ve zorlamanın (ikrah) dinen geçerli bir mazeret sayıldığı (İbn Mâce, "Talâk", 16; İbn Hibbân, XVI, 202) ve bunların kişinin iradesi dışındaki durumlar olma özelliğinde birleştiği gerekçesiyle diğer kasit dışı yeme içme durumlarını da bu kapsamda mütalaa etmişlerdir.

Ramazan orucunu eda ederken bilerek ve isteyerek orucu bozmanın kefâret gerektireceğine ilişkin hadis (Buhârî, "Şavm", 30, "Keffârât", 2-4; Müslim, "Şiyâm", 81; Ebû Dâvûd, "Şavm", 37), bir adamın bu şartlarda cinsel ilişkide bulunduğunu beyan etmesi üzerine vârit olduğu için Şâfiî, Hanbelî ve Zâhirîler kefâret hükmünü cinsel ilişki durumuyla sınırlandırırken Hanefî ve Mâlikîler, hükmün gerekçesinin ramazan orucuna gösterilmesi gereken saygının kasten ihlâli olduğuna, dolayısıyla ramazan orucunu eda ederken bilerek yeme ve içmenin de kefâret gerektireceğine hükmetmişlerdir.

**Caferîler'e göre de bu
durumda kefâret gerekir
(hadisin senedi, yorumu ve
zihâr kefâretiyle ilgisi
hakkında bk. Çolak, IX/23
[2005], s. 137-156).**

Şâfiî yeme ve içmenin cinsel ilişkiye kıyas edilmesini eleştirirken (el-Üm, II, 85-86) Serahsî bu sonuca kıyas yoluyla değil nassın evleviyet anlamına dayanarak ulaştıklarını, cezanın kişinin eşiyle ilişkisine değil bilerek orucu açma fiiline tertip edildiğini, normalde oruçlu insanın yeme içmeye cinsel tatminden daha meyilli ve yeme içmeye sabretmesinin daha zor olduğu dikkate alındığında bu sonuca öncelikle ulaşılacağını belirtir; bu hükmü, konuya ilişkin hadis rivayetindeki lafızların yanı sıra Hz. Ali'den nakledilen kefâretin sadece yeme, içme ve cinsel ilişki sebebiyle gerekli olduğu yönündeki sözlerle destekler (el-Mebsût, III, 73-74).

Kefâret gerektiren durumlarda ayrıca bozulan orucun kazâ edilmesi gerekir. Hadislerde orucu bozan durumlar arasında yeme, içme ve cinsel ilişkiden başka isteyerek kusmak da orucu bozar.

Hanbelîler'in dışındaki üç mezhepte başka hadislerle dayanılarak hacamatın orucu bozmayacağı sonucuna varılmıştır.

Yine hadislerde yıkanmak, su ile ağız çalkalamak, misvak kullanmak, sürme çekmek, eşini öpmek gibi fiillerin ve ihtilâm olmanın orucu bozmayacağı açıklanmıştır (Buhârî, "Şavm", 24, 25, 27; Müslim, "Şiyâm", 62, 76; İbn Mâce, "Şiyâm", 17; Ebû Dâvûd, "Şavm", 31, 34; Tirmizî, "Şavm", 24, 29, 31).

İslâm âlimleri, orucun mahiyet ve amacıyla bağdaşmayacağı açık olan bazı eylem ve durumların bu kapsamda mütalaa edilmesi gerektiği hususunda ortak bir anlayışa sahip olmuşlardır. Meselâ tütün gibi keyif verici maddelerin içe çekilmesi orucu bozar.

Orucu Bozmayan Durumlar. Orucu bozup bozmadığı tereddüde yol açabilen bazı durumlar bir kısım fıkıh eserlerinde özel olarak ele alınmıştır. Bunların başlıcaları Hanefî mezhebi esas alınıp şöylece sıralanabilir: Ağız dolusu bile olsa kendi isteğiyle olmaksızın kusmak, balgam veya burun akıntısını yahut ağzı çalkaladıktan sonra kalan yaşlığı tükürükle yutmak, boğazına su kaçmamak kaydıyla serinlemek için yıkanmak veya yüzmek, suyla ıslatılmış bile olsa misvak veya diş fırçası kullanmak, göze sürme çekmek, güzel koku sürünmek veya koklamak, cünüp olarak veya hayız yahut nifas kanı gece kesildiği halde gusül abdesti almadan sabahlamak, boşalma olmamak kaydıyla eşini öpmek, oruçlu olduğunu unutarak oruç yasaklarını ihlâl etmek. Oruçlu olduğunu unutarak yiyip içen kimseye oruca dayanamayacak durumda değilse bunun hatırlatılması gerekir. Orucun Sünnetleri ve Âdâbı. Oruçlu için zorunlu olmamakla birlikte dinen tavsiye edilen başlıca hususlar şunlardır: İmsak vakti öncesinde bir miktar yiyip içmek, iftarı gecikmeden yapmak, iftar duası okumak, hurma gibi tatlı bir şeyle veya su ile iftar etmek, gusül abdesti alması gerekiyorsa imsak vaktinden önce almak, yakınlarla ve ihtiyaç sahiplerine yardım ve ikramları arttırmak, namaz, Kur'ân-ı Kerîm tilâveti, dua, salavat getirme gibi taat türünden meşguliyetlere ağırlık vermek, ramazanın son on gününde ibadet maksadıyla ve usulüne uygun olarak inzivâ hayatı yaşamak (i'tikâf).

Oruçluya Mekruh Olan Fiiller. Hanefî fıkıh çerçevesinde oruçlu için mekruh sayılan başlıca fiiller şunlardır: Abdest esnasında ağza ve burna su alırken mübalağalı davranmak, özürsüz olarak bir şeyin tadına bakmak (meselâ anne gerektiğinde çocuğuna vereceği ilâcın tadına bakabilir), başka madde içermeyen sakızı çiğnemek (şekerli, boyalı vb. sakızı çiğnemek orucun bozulmasına yol açar), cinsel ilişkiye yönelten hazırlayıcı hareketlerde bulunmak, zayıf düşeceği endişesi taşıdığı halde kan aldirmek. <https://islamansiklopedisi.org.tr/oruc>

**Orucun Ahkamı Bilgisi İçin Çağımızda Fetva Mütala'
Mercii Olarak En Muteber Ve Mutemed Olan
Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu
Kararlarını Güncel Haliyle Okuyucularımıza Arz
Etmek Mukni Olacağından Mesnet Alınmıştır.
İkinci olarak da Diyanet İslam Ansiklopedisi Kaynak
Alınmıştır**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın Adıyla.

ORUÇ

Rahman ve Rahim Olan Allah'ın Adıyla

Bize koruyucu zırhımız olan orucu emreden ve onu bizim içi koruyucu kalkan ve sığınılacak bir kale kılan Rabbimize, Kıyamete kadar oruç tutan bütün müminlerin oruç tuttuğu saniyeler ve aldıkları sevaplar sayısınca hamdolsun. O kadar da Onun emirlerini bize tebliğ eden Efendimiz Muhammed Mustafa'ya ve aline salat ve selam olsun.

Oruç Müminin Koruyucu Zırhıdır

Oruç bizi günden günden cehennem ateşten koruyan takva zırhımız, kalkanımız ve kalemizdir. Efendimiz (sav) bazı kulluk görevlerimiz için bir takım benzetmelerde bulunmuştur. Mesela: namaz için İslam sarayının direği,

zekat için İslam'ın köprüsü, cihad için İslam binasının çatısı, zikir için kalbin cilası ve hac için kadınların cihadı benzetmelerinde bulunmuştur. Efendimiz (sav) oruç için de, zırh, kalkan, perde, hendek ve kale benzetmelerinde bulunmuştur. Evet oruç Müslüman için bir kalkan, bir kale ve bir zırhtır. Nasıl ki kalkan, kale ve zırh sahibini savaşta kılıç ve oklara karşı koruyorsa oruç da sahibini hastalıklardan ve günahlardan ve dolayısıyla cehennemden korumaktadır. Yüce Rabbimiz Kur'an-ı Kerimde ve Efendimiz hadis-i şeriflerinde bu gerçeği şöyle ifade etmektedir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ
كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ

"Ey iman edenler! Sizden evvelki ümmetlere farz kılındığı gibi, size de oruç farz kılındı. Ta ki, (oruç sayesinde takva sahibi olup günahlardan ve cehennemden) korunasınız" (Bakara,183)

Veysel KAZI
Ordu İl Vaizi

الصِّيَامُ جُنَّةٌ وَهُوَ حِصْنٌ مِنَ حُصُونِ
الْمُؤْمِنِ

"Oruç bir kalkan ve perdedir. Oruç mü'minin korunmak için sığınacağı kalelerden bir kaledir." (K.Sitte,9. ve 17. Ciltler Oruç Bölümü)

الصِّيَامُ جُنَّةٌ وَحِصْنٌ حَصِينٌ مِنَ النَّارِ
"Oruç Cehennem ateşine karşı bir kalkan ve son derece sağlam müstahkem bir kaledir." (K.Sitte,9. ve 17. Ciltler Oruç Bölümü)

Oruç Yalan, Gıybet ve Dedikodudan Kaçınmaktır

Tuttuğumu oruçlarımızın yârin ahiret gününde cehenneme karşı bizi koruyacak bir kalkan, bir zırh, bir kale veya perde olması için her türlü yalan, iftira, gıybet, dedi kodu, sövme ve diğer kötü sözlerden uzak durmalıyız. Zira oruç sadece aç ve susuz kalmak değildir:

الصِّيَامُ جُنَّةٌ مَا لَمْ يَخْرِفْهَا

"Sahibi o perdeyi yalanla veya gıybetle yırtmadıkça oruç onun için Cehennem ateşine karşı bir perdedir." (K.Sitte,9. ve 17. Ciltler Oruç Bölümü)

رُبَّ صَائِرٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا
الْجُوعُ. وَرُبَّ قَائِرٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ
قِيَامِهِ إِلَّا السَّهْرُ

"Nice oruçlular vardır ki, tuttuğu oruçtan yanına sadece çektiği açlık kâr kalır. Nice gece namazı kılanlar vardır ki onların da kârı gece uykusuz kalmaktan ibarettir." (K.Sitte,9. ve 17. Ciltler Oruç Bölümü)

الصِّيَامُ جُنَّةٌ، فَإِذَا كَانَ يَوْمَ صَوْمِ
أَحَدِكُمْ فَلَا يَرْفُثْ، وَلَا يَمْصُتَبْ، فَإِنْ
شَاءَ تَمَّهُ أَحَدٌ

أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقْتُلْ إِيَّيَّ صَائِرٍ. إِيَّيَّ
صَائِرٍ

"Oruç cehenneme karşı bir perdedir. Öyleyse sizden biriniz bir gün oruç tutacak olursa kötü söz sarf etmesin, kötü sözlerle bağırip çağırmasın. Birisi kendisine yakışsız laf edecek veya kavga edecek olursa "ben oruçluyum, ben oruçluyum!" desin ve ona bulaşmasın." (Buhari, Savm,2,9)

Oruç Kur'an'dan Daha Çok İstifade Etmek İçin Bir Fırsattır

Ramazan uyuma ve tembellik ayı değil, Kur'an ve Mekke'nin fethedildiği cihad ayıdır. Rabbimiz bu ayda Kur'an'dan daha çok istifade edebilmemiz için oruç tutup yeme içmeye ara vermemizi emretmiştir. Böylece Kur'an'a daha çok vakit ayırma imkanımız olacaktır:

Oruç Cennetin Bedellerinden Biridir

Her şeyin bir bedeli vardır. Cennetin bedeli de ibadettir:

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ
وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ
وَالْمُتَّصِدِّقِينَ وَالْمُتَّصِدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ
وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ
وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ
مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

"Şüphesiz Müslüman erkeklerle Müslüman kadınlar, mü'min erkeklerle mü'min kadınlar, itaatkar erkeklerle itaatkar kadınlar, doğru erkeklerle doğru kadınlar, sabreden erkeklerle sabreden kadınlar, Allah'a derinden saygı duyan erkeklerle Allah'a derinden saygı duyan kadınlar, sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkeklerle oruç tutan kadınlar, namuslarını koruyan erkeklerle namuslarını koruyan kadınlar ve Allah'ı çokça anan erkeklerle çokça anan kadınlar var ya, işte onlar için Allah bağışlanma ve büyük bir mükafat hazırlamıştır." (Ahzâb;35)

ORUÇ MANEVİYAT ALEMINE BİR SEYAHATTIR

BİR ÇOK SAHÂBÎ, HZ.
PEYGAMBER'İN
'ÜMMETİMİN
SEYAHATI ORUÇTUR'
MEÂLİNDEKİ HADİSİNE
DAYANARAK TEVBE
SURESİNİN 112.
AYETİNDEKİ SEYAHAT
EDENLER ANLAMINA
GELEN 'ES-SÂİHÛN'
KELİMESİNİ "ORUÇ
TUTANLAR"

şeklinde yorumlamışlardır. (Taberî,XI,28) Zira Oruç ve seyahatin ikisinde de kişi birtakım zorluklara ve mahrumiyetlere katlanır; seyahatte kişi görmediği, bilmediği yerleri ve durumları görüp gözlemleyebilir, oruç tutan mümin de ruhen yücelerek melekût âleminin birtakım özel hallerine muttali olabilir. Bazı ilk dönem müfessirleri ise bir başka hadise dayanarak aynı kelimeyi 'cihad edenler' olarak açıklamışlardır.

التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ
الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

"Canlarını cennet karşılığında Allaha satan müminler, tövbe edenler, ibâdet edenler, hamd edenler, oruç tutanlar, cihad edenler, rükû' edip secdeye kapananlar, iyiliği emredip kötülükten alıkoyanlar ve Allah'ın koyduğu sınırları hakkıyla koruyanlardır. Sen o Mü'minleri cennetle müjdele." (Tevbe;112) Oruç Günahlara Fidyeye ve Keffarettir

Oruç yanlışlıkla adam öldürmenin fidyelerinden biridir:

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

"Adam öldürmenin diğer fidyelerini ödemeye imkan bulamayanın, Allah tarafından tövbesinin kabulü için iki ay ardarda oruç tutması gerekir. Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Nisâ; 92)

Oruç yemini bozmanın

kefaretlerinden biridir:

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةٌ
أَيَّمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيَّمَانَكُمْ كَذَلِكَ
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

"Kim (yeminin diğer keffaretlerini
ödeme imkanı) bulamazsa onun

keffareti üç gün oruç tutmaktır. İşte
yemin ettiğiniz vakit yeminlerinizin
keffareti budur. Yeminlerinizi tutun.

Allah size âyetlerini işte böyle
açıklıyor ki şükredesiniz." (Mâide;
89)

**Oruç ihramlıyken avlanmanın
fidyelerinden biridir:**

أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ

"(İhramlı iken kara hayvanını
kasten öldürenin ödemesi gereken
fidyelerden biri de yoksulları
doyurmak...yahut onun dengi oruç
tutmaktır." (Mâide;95)

Oruç zihar keffaretlerinden biridir:

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ
يَتِمَّاسًا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاطْعَامُ سِتِّينَ مَسْكِينًا ذَلِكَ
لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ
عَذَابٌ أَلِيمٌ

"Kim zihar yapıp ta köle azat etme
imkanı bulamazsa, eşine
dokunmadan önce ardarda iki ay
oruç tutmalıdır. Kimin de buna
gücü yetmezse altmış fakiri
doyurmalıdır. Bunlar Allah'a ve
Resülüne hakkıyla iman edesiniz
diyedir. İşte bunlar Allah'ın
sınırlarıdır. Kafirler için elem dolu
bir azap vardır." (Mücâdele;4)

**Oruç zihar
keffaretlerinde
n biridir:**

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ
شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَتِمَّاسًا فَمَنْ لَمْ
يَسْتَطِعْ فَاطْعَامُ سِتِّينَ
مَسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ
حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ
عَذَابٌ أَلِيمٌ

"Kim zihar
yapıp ta köle
azat etme
imkanı
bulamazsa,
eşine
dokunmadan
önce ardarda iki
ay oruç
tutmalıdır.
Kimin de buna
gücü yetmezse
altmış fakiri
doyurmalıdır.
Bunlar Allah'a
ve Resülüne
hakkıyla iman
edesiniz diyedir

. İşte bunlar Allah'ın
sınırlarıdır. Kafirler için elem
dolu bir azap vardır."
(Mücâdele;4)

Aşure günü orucu önceki
senenin günahlarına kefarettir:
صِيَامُ عَاشُورَاءَ إِنِّي أَخْتِيبُ عَلَى اللَّهِ
أَنْ يَكْفَرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ

"Aşûra günü orucunun önceki
yılın günahlarına kefarettir
olacağını Allah'ın rahmetinden
umuyorum." [Tirmizî,
Savm,48]

Arafe orucu önceki ve sonraki
yılın günahlarına kefarettir:
صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ إِنِّي أَخْتِيبُ عَلَى اللَّهِ
تَعَالَى يَكْفِرُ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ وَالَّتِي
بَعْدَهُ

"Arafat günü tutulan orucun,
geçen yılın ve gelecek yılın
günahlarına kefarettir olacağına
Allah'ın rahmetinden
umuyorum." [Tirmizî,
Savm,46]
مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ، غُفِرَ لَهُ سَنَةٌ أَمَامَهُ
وَسَنَةٌ بَعْدَهُ..

"Arafe günü oruç tutan
kimsenin önceki ve sonraki yıl
işlediği (küçük) günahları
mağfiret olunur." (K.Sitte,9. ve
17. Ciltler Oruç Bölümü)
Oruç Yaratılış Gayemiz Olan
İbadetlerden ve İslam
Binasının Beş Temel
Direğinden ve Şartından
Biridir

Günümüz Müslümanları
'İslam'ın şartları beştir' diye bir
ifade kullanmaktadır. Bu son
derece yanlış ve eksik bir
ifadedir. Halbuki İslam'ın
şartları beş değil, İslam'ın
temel şartları beştir veya İslam
binasının temel direkleri
beştir. Konuyla ilgili aşağıdaki
hadisten anlaşılan budur.
Çünkü İslam'ın şartları çoktur.
Allah'ın her bir emrini yapıp,
her bir yasağından kaçınmak
İslam'ın ve Müslümanlığın bir
şartıdır:

إِنَّ الْإِسْلَامَ بُنِيَ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،
وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ،
وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ
رَمَضَانَ.

"İslam binası beş temel direk üzerine kurulmuştur: Kelime-i Şehadet getirmek, namazı dosdoğru kılmak, zekâtı tastamam vermek, Ramazanda oruç tutmak ve hacetmek."

(Müslim, İman, 5)

Oruç Riyadan Kaçınmaktır ve

Riya Karışamayan Tek İbadettir

Oruç sadece Allah için tutulan riyasız tek ibadettir. Oruç ibadetine gösteriş ve riya karışması mümkün değildir:

الصِّيَامُ لَا رِيَاءَ فِيهِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى هُوَ لِي وَأَنَا أُجْزِي بِهِ

"Oruçta riya yoktur. Allah Teâla

Hazretleri buyurur ki: "Oruç benim

içindir ve onun mükâfaatını ben

vereceğim." (K. Sitte, 9. ve 17. Ciltler

Oruç Bölümü)

كُلُّ عَمَلٍ ابْنُ آدَمَ يُضَاعَفُ، الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى
:سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى

إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أُجْزِي بِهِ يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ

أَجَلِي: لِلصَّائِمِ فَرَحَتَانِ، فَرَحَةٌ

عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرَحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ، وَلِخُلُوفِ فَمِ الصَّائِمِ

أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ.

"Ademoğlunun her amelinin sevabı katlanarak verilir. Zira Cenab-ı Hakk'ın bu husustaki sünneti şudur: Hayır ameller en az on misliyle yazılır, yedi yüz misline kadar çıkar. Allahü Teâla bir hadis-i kudsîde şöyle buyurmuştur:

"Oruç bu kaideden hariçtir. Çünkü o sırf benim içindir, ben de ona dilediğim gibi mükâfat vereceğim. Çünkü kulum sadece benim için şehvetini ve yemesini terk etti. Oruçlu için iki sevinç vardır: Biri, orucu açtığı zamanki sevincidir, diğeri de Rabbine kavuştuğu zamanki sevincidir. Oruçlunun ağzından çıkan koku Allah indinde misk kokusundan daha hoştur."

(K.Sitte,9. ve 17. Ciltler Oruç Bölümü)

صُومُوا تَصِحُّوا

**"Oruç tutun ki
sihhat bulasınız."
(K.Sitte,9. ve 17.
Ciltler Oruç
Bölümü)**

**Oruç Bizim Hayır
ve Sevap
Kaynağımızdır
Zırhımız oruç bize
hayatımız boyunca
gece gündüz
sürekli sevap
kazandıracak
hayırlı ve bereketli
bir ibadettir:**

Oruç Güzel Ahlaklı Olmaktır

Bütün ibadetlerin amacı insanı ahlaken olgunlaştırmak ve medeni kamil bir insan yapmaktır. Orucun gayesi de budur. Dolayısıyla oruç tutarken başta yalan, dedi-kodu ve gıybet olmak üzere, kötülüklerin tamamından kaçınmak gerekir.

Hanefi mezhebine göre yalan, gıybet ve dedikodu gibi haram fiiller orucu bozmaz fakat sevabını azaltır. Günümüzde mensubu kalmamış hak mezheplerden olan İmam Evzaî ve Süfyan-ı Sevrî'ye göre ise gıybet ve yalan orucu bozar, dolayısıyla oruçlu iken gıybet edenlerin ve yalan söyleyenlerin orucunu kaza etmeleri gerekir. (İbni Hacer, Fethul-Bâri, Kahire 1959, IV, 73)

Oruç Bizim Sıhhat Kaynağımızdır

Orucun sağlık açısından pek çok yararları bulunduğu uzman hekimler tarafından ifade edilmektedir. Ramazan orucu bir yıl boyunca çalışan vücut makinesinin dinlenmeye ve bakıma alınmasıdır. Oruç mide ve sindirim organlarının dinlenmesini sağlar.

Efendimiz bir hadisinde buyurur ki:

مَنْ صَامَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَذَلِكَ صِيَامُ
الدَّهْرِ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى تَصَدِيقَ ذَلِكَ فِي كِتَابِهِ: مَنْ
جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا. الْيَوْمُ بِعَشْرَةِ أَيَّامٍ.
أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ.

وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

"Ey müminler, Eğer bilerseniz oruç tutmanız
sizin için çok daha hayırlıdır." (Bakara;184)

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، وَأَتْبَعَهُ بِسِتِّ مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ

"Kim Ramazan orucunu tutup şevval ayından
da altı gün ilave ederse, yıl boyu oruç tutmuş
gibi olur." [Müslim, Sıyâm,204]

مَنْ صَامَ سِتَّةَ أَيَّامٍ بَعْدَ الْفِطْرِ، كَانَ تَمَامَ السَّنَةِ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ
عَشْرُ أَمْثَالِهَا.

"Ramazan bayramından sonra altı gün
oruç tutan, yıl boyu oruç tutmuş gibi sevap
alır. Zira ayet-i kerime'de "Kim hayırlı bir amel
işlerse ona yaptığığın on misli ecir verilir"
buyrulmuştur." (K.Sitte,9. ve 17. Ciltler Oruç
Bölümü)

نَوْمُ الصَّائِمِ عِبَادَةٌ وَصَمْتُهُ تَسْبِيحٌ وَعَمَلُهُ مُضَاعَفٌ وَدُعَاؤُهُ مُسْتَجَابٌ
وَدَنْبُهُ مَغْفُورٌ

"Oruçlunun uykusu ibadettir, susması
tesbihtir, amelleri katlanarak kabul edilir,
duası makbuldür, günahı affedilir." (K.Sitte,9.
ve 17. Ciltler Oruç Bölümü)

عن عبد الله بن قتادة بن ملحان القيسي عن أبيه رضي الله عنهما
قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يأمرنا أن نصوم أيام البيض
ثلاث عشرة وأربع عشرة، وخمس عشرة، وقال: هن كهية الدهر

Abdullah İbnu Katâde İbni Milhân el-Kaysî,
babası (ra)'ndan anlatıyor: "Resûlullah (sav),
bize eyyam-ı bîz'de yani ayın on üç, on dört
ve on beşinci günlerinde oruç tutmamızı
emrederdi ve "Bu günlerde oruç tutmak yıl
boyu oruç tutmak gibi sevaplıdır." derdi." (Ebu
Dâvud; Savm,68)

مَنْ صَامَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَذَلِكَ صِيَامُ الدَّهْرِ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ
تَعَالَى تَصَدِيقَ ذَلِكَ فِي كِتَابِهِ: مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ
أَمْثَالِهَا. الْيَوْمُ بِعَشْرَةِ أَيَّامٍ. أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ.

Kim her ayda üç gün oruç tutarsa işte bu, yıl"
oruç olur. Allah Teâlâ bunu hususu te'yiden
kitabında şu ayeti indirmiştir: "Kim bir hayır
işlerse kendisinden on misliyle kabul edilir"
(En'am 160). Bir gün on misliyle kabul edilir."

[Tirmizî, Savm,54]

أَفْضَلُ الصَّيَامِ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمِ

"Ramazandan sonra en hayırlı oruç, Allah'ın ayı
olan Muharrem ayındaki oruçtur." (K.Sitte,9. ve 17.
Ciltler Oruç Bölümü)

Oruç Cehennemden Azad Olmaktır

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَ كُلِّ فِطْرِ عِتْقَاءٍ. وَذَلِكَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ

"Her iftar vaktinde Allah tarafından
cehennemden âzâd edilen kimseler vardır. Bu
Ramazanın her gecesinde olur."

(K.Sitte,9. ve 17. Ciltler Oruç Bölümü)

Oruç Bedenin Zekatıdır

لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةٌ. وَزَكَاةُ الْجَسَدِ الصَّوْمُ

"Her şeyin bir zekatı (temizlenme vasıtası)
vardır, cesedin zekatı ise oruçtur." (K.Sitte,9. ve 17.
Ciltler Oruç Bölümü)

Oruç Sabırlı Olmaktır

الصِّيَامُ نِصْفُ الصَّبْرِ

"Oruç sabrın yarısıdır." (K.Sitte,9. ve 17. Ciltler
Oruç Bölümü)

Oruç Duanın Kabulüne Vesiledir

إِنَّ لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ لَدَعْوَةَ مَا تَرُدُّ

"Şurası muhakkak ki, oruçlunun iftarını açtığı zaman reddedilmeyen makbûl bir duası vardır." (K.Sitte,9. ve 17. Ciltler Oruç Bölümü) mıştır: "Sağlık ve boş zaman." (Buhârî, Rikâk, 1)

Oruç Meleklerin Duasına Nail Olmaktır

إِنَّ الصَّائِمَ إِذَا أَكَلَ طَعَامَهُ صَلَّى عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامَ حَتَّى يَفْرُغُوا.

"Oruçlu kimse, başkasına ikramda bulunur ve yemeğinden başkaları yerse yedikleri müddetçe melekler oruçluya rahmet duasında bulunurlar." [Tirmizî, Savm,67]

الصَّائِمُ إِذَا أَكَلَ عِنْدَهُ الْمَقَاطِيرُ صَلَّى عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ

"Oruçlunun yanında oruçsuzlar yemek yiyecek olurlarsa, melekler oruçluya rahmet okurlar." [Tirmizî, Savm,67]

إِنَّ الصَّائِمَ إِذَا أَكَلَ عِنْدَهُ لَمْ تَزَلْ تُصَلِّي عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ طَعَامِهِ

"Oruçlunun yanında birisi yemek yerse yemeğini bitirinceye kadar melekler ona rahmet okurlar."

(K.Sitte,9. ve 17. Ciltler Oruç Bölümü)

Oruç Cehenneme Karşı Açılan Hendektir

مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى جَعَلَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ خَنْدَقًا كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ. أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ

"Kim Allah Teâla yolunda bir gün oruç tutsa, Allah onunla ateş arasına, genişliği sema ile arz arasını tutan bir hendek kılar." (Tirmizî, Cihâd,3]

Oruç Dengi Olmayan İbadettir

عَنْ أَبِي أَمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ: مُرْنِي بِأَمْرٍ يَنْفَعُنِي اللَّهُ تَعَالَى بِهِ، فَقَالَ: عَلَيْكَ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَا عَدَلَ لَهُ. أَخْرَجَهُ النَّسَائِيُّ

Ebu Ümâme (ra) anlatıyor: "Ey Allah'ın Resûlü, bana öyle bir amel emret ki yaptığım takdirde Allah beni mükâfatlandırır" dedim. "Sana orucu tavsiye ederim, zira onun bir eşi yoktur." Buyurdular.

[Nesâî,Sıyam,43]

Oruç Cennetin Reyyan Kapısından Girmeyi Hak Etmektir

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَابًا يُقَالُ لَهُ الرَّيَّانُ لَا يَدْخُلُهُ إِلَّا الصَّائِمُونَ ، فَإِذَا دَخَلُوا أُغْلِقَ فَلَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ. وَمَنْ دَخَلَهُ لَا يَظْمَأُ أَبَدًا . أَخْرَجَهُ الْخَمِيسَةُ

"Cennette Reyyan denilen bir kapı vardır. Oradan sadece oruçlular girer. Oruçlular girdiler mi artık kapanır, kimse oradan giremez. Oraya kim girse ebediyen susamaz." [Buhârî, Savm,4, Tirmizî,Savm,55]

7.6. Verili bir coğrafya sınav mekânımızdır. Ülkemiz, şehrimiz, mahallemiz bizden önce belirlenmiş, komşularımız bizden önce imtihan sathına dizilmiştir. Ağaçlar, çimenler, taşlar bizi beklemektedir. Kapıdaki hayvanlara varıncaya dek her biri hazırdır. Büyük pazıldaki küçük boşlukta bizim gelişimle tamamlanmış olur. Giriş sınavlar tahtasında imtihanları devam edenlerin arasına imtihanı yeni başlamış bir imtihan olarak biz de katılırız.

Coğrafya kaderimizdir. Bedenimizin tamamı topraktan olunca taşından toprağından, suyundan havasından aldıklarımız vardır. Kişiliğimiz orada şekillenmektedir.

Coğrafya kimi için nimet kimine külfet olur ölene değin. Bazıları şanslıdırlar, konforun, keyif ve rehavetin ortasına doğar, orada büyürler. Hayat onlara güzeldir. Bazıları da bir karanlığın içine doğarlar. Bedenlerini barut kokuları, duman ve ateş rehin almış, karşılama zehirli gazlarla yapılmıştır. Kaçanlar, saklananlar, ağlayanlar, zayıf bırakılmışlar, çaresizler vardır. Bir de onların bahtlarını karartanlar.

Coğrafya öğretir. Kıvrıla kıvrıla ilerleyen nehir, deryaya ulaşmanın bütün engelleri ağır ağır aşarak ancak mümkün olacağını bize öğretir. Coğrafya depremlerle, sellerle, afetlerle, bazen zorlukla bazen keyifle öğretir.

Sonuçta coğrafya bir imtihandır, o da bizden sonra geçecektir. Biz oradan geldik. Bizden öncekiler oradan gelmiş şimdi orada yatmaktadır. Biz ve bizden sonrakileri de kabul edecek aynı topraklardır. Bütün mesele işte burada çözümlenmektedir. **Mesele yalnızca topraktan gelmek değil toprağın kabul edeceği bir hayatı sürdürmektir.**

Oruç Açları Doyurmaktır

مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلَ أَجْرِهِ غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا.

"Kim bir oruçluya iftar ettirirse, kendisine onun sevabı kadar sevap yazılır. Üstelik bu sebeple oruçlunun sevabından hiçbir eksiltme olmaz." [Tirmizî,Savm,82]

Oruç Şeytanlara Uymamaktır

إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ فَتَّحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَغُلِقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَوَسَّوَسَتِ الشَّيَاطِينُ.

"Ramazan ayı girdiği zaman cennetin kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar da zincire vurulur." [Buhari,Savm,5]

Oruç Sadaka Vermektir

. أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ فِي رَمَضَانَ .

"En efdal sadaka Ramazanda verilir!"

[Tirmizî,Zekat,28]

Oruç Birlik ve Beraberliktir

الصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ وَالْفِطْرُ يَوْمَ تُفْطِرُونَ، وَالْأَضْحَى يَوْمَ نَضْحُونَ.

"Muteber oruç, hep beraber tuttuğunuz gündekidir. Muteber bayram, hep beraber ettiğiniz gündekidir. Muteber kurban hep beraber kestiğiniz gündekidir."

[Tirmizî,Savm,11]

Oruç İlahi İkrama Nail Olmaktır

مَنْ نَسِيَ وَهُوَ صَائِمٌ فَأَكَلَ، أَوْ شَرِبَ فَلَيْتَمَّ صَوْمَهُ، فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ.

"Kim oruçlu olduğunu unutup yerse veya içerse orucunu tamamlasın. Çünkü ona Allah yedirip içirmiştir." [Buhari,Savm,26]

Oruç Amellerimizin Kabulüne Vesiledir
تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى يَوْمَ اثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ، فَأَحَبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ.

"Ameller Allahü Teâlâya pazartesi ve perşembe günleri arz edilir. Ben, amelimin oruçlu olduğum halde arz edilmesini severim." [Tirmizî, Savm,44]

Oruç Büyük Bir Ganimettir

الْغَنِيمَةُ الْبَارِدَةُ الصَّوْمِ فِي الشِّتَاءِ

"Zahmetsiz ganimet kışta tutulan oruçtur."

[Tirmizî, Savm, 74]

Oruç Hikmetlerle Dolu Bir Kulluk Görevimizdir
Orucu emreden, her işinde bin bir hikmet bulunan
ve Hakim olan Allah'tır. Bununla beraber biz
orucumuzu onun maddî fayda ve hikmetlerinden
dolayı değil, sadece imanımızın bir gereği olarak Allah
rızası için tutarız. Biz Rabbimizin emrini ve Ona kul
olmayı her şeyin üzerinde tutarız. Efendimiz (sav)
makbul olan orucun, imanın bir gereği olarak sadece
Allah rızası için tutulan oruç olduğunu haber
vermiştir.

Oruç sınırsız sevap kazan-
maktır.

Oruç bir yıllık küçük günah-
.lara keffârettir

Oruç bir irade ve sabır
.eğitimidir

Oruç ruhumuzu arındırıp
.yüceltmektir

Oruç nefsimizi kontrol
.altına almaktır

Oruç nefs-i emmareye
.hakim olmaktır

Oruç nefsin harama karşı
.şehvetini kırmaktır

Oruç yoksullara karşı şefkatli
.ve merhametli olmaktır

Oruç yoksulların halinden
.anlamaktır

Oruç yoksulların sorunlarına
.çözüm aramaktır

Oruç ferdî ve içtimaî ahlakın
.ve faziletin kaynağıdır

Oruç şefkat ve yardımlaşma
.duygularını artırmaktır

Oruç insanın meleklik
.yönünü güçlendirmektir

Oruç hayvanî duyguları
kontrol etmek ve

köreltmektir

Oruç nefsin taşkınlığını
.önlemektir

Oruç başıboş olmaktan
kurtulup Rabbimizi

.hatırlamaktır

Oruç Allah'ın verdiği
nimetlerin kadrini

.öğretmektir

Oruç vücudu dinlendirip
.sıhhat kazanmaktır

Oruç insanın psikolojisini ve
.sinirlerini düzeltmektir

Oruç insana sırf midesi için
yaratılmadığını

.hatırlatmaktır

Oruç Allah'ın Rızasını Kazanmaktır

Diğer yararların hepsi bir yana, en önemlisi oruç Rabbimizin rızasını ve sevgisini kazanmamızı sağlar.

asıl-ı Kalam

Bir taraftan oruç tutarken bir taraftan da gıybet etmeye, yalan söylemeye, iftira etmeye, kul haklarına tecavüz etmeye ve komşusu açken tok yatmaya devam edenlerde yenilenmesi gereken bir kimlik aşınması ve yıpranması vardır.

Ben de Müslümanım dediği halde, hiç utanmadan ve sıkılmadan açıkça ve saygısızca oruç yiyenlerde bir kimlik sorunu var demektir. Çünkü ibadetleri yapmamak insanı dinden çıkarmasa bile, herkesin göreceği yerlerde açıkça oruç yemenin, orucu hafife alma anlamına geleceğinden, küfür olduğunu söyleyen alimler de vardır.

Ey Rabbimiz, bize razı olacağın şekilde oruç tutmayı nasip eyle. Ey Rabbimiz, yaptığımız ve yapacağımız ibadetlerimizi kabul eyle. Ey Rabbimiz, oruçlarımızı yarın mahşer gününde bize şfaatçi eyle. Ey Rabbimiz tuttuğumuz oruçlarımızı bizim için cehennem ateşine karşı perde, kalkan, zırh, kale ve hendek eyle.

SONUÇ